БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 86 (4978)
Пятница
Апрелиин 26
1946 он
Сэн 20 мүнгэн.

Эрэгтэй эмэгтэй колхозчигууд, эрэгтэй эмэгтэй тарлашад, совхозуудай эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, зоотехнигүүд болон ветеринарнууд! Малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлэе! Адуу малайнгаа тоо толгоие вилээд олошоруулха ябадалые түйлая! Орондоо малажалай продуктнуудые ехээр үгэе!

(ВКП(б)-гэй ЦК-гэй уряалнуудһаа).

Колхозно малшадай мүрысөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Саяхан Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиум колхозно малые хүгжүүлхын түлөө республикын аймагуудаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэһэн байна. Энэ оной нэгэдэхи кварталай соо адуу малай үбэлжэлгые үнгэргэлгэ, бодо болон бага малые бүрин бүтэн байлгаха талаар Кяхтын, Курумканай, Хэжэнгын аймагууд һайн жэшээнүүдые харуулба. Аймагууд хоорондохи социалистическэ мүрысөөндэ илаһан Кяхтын аймагта БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан түг барюулагдаа.

Кяхтын аймагай колхозууд Улаан түг абаха эрхэ олохын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн, үбэлжэлгые эмхитэйгээр ба гарзагүйгөөр ябуулжа шадаба. Энэ аймагай колхозууд адуу малаа үбэлэй байрада оруулхадаа үбһэ тэжээлээр дутамаг, 2 мянгаад шахуу толгой турантай, дунтаһаа доошо шанартай адуу малтай байгаа һэн. Тиигэбэшье эдээнние тураан хороонгүйгөөр хабарта оруулха, мүн шэнэ түлнүүдые алдуулхагүйн тулада ехэхэн оролдолго ба шадабари хэрэгтэй байба.

Тэрэшэлэн малажалые хүгжүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хоёрдохи һуури—Курумканай аймаг, гурбадахи һуури—Хэжэнгын аймаг эзэлээ. Тиин, эдэ аймагууд БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан түгые абаханд алдууд болгогдоһон байна. Курумканай ба Хэжэнгын малшад үбэлжэлгын бэлшээрние зүбөөр хэрэглэһэнэй үрөөр ниитын мал һүрэгые бүрин бүтэн байлгажа ябала һайн жэшээнүүдые харуулба.

Колхозно малшадай мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ үргэлэн тэрээндэ хабаадагшадай тоо бүри олон боложо байна. Республикын эрхим малшад гэһэн нэрэ зэргын түлөө хэдэн олон малшад эрмэлзэлгээр тэмсэжэ байнхай.

Тиигэбэшье, аймагуудай дунда зэргэ жэшээ ба түрүү малшадай амжалтануудаар һанаагаа амаржаха болохо һаа, ехэхэн алдуу болохо гээшэ. Дээрэ магтагдаһан Кяхтын, Курумканай, Хэжэнгыншье аймагуудаар малжалда бодото анхарал табяагүй колхозууд болон фермэнүүдые олохоор юм. Хоринэй, Байкало-Кударын, Кабанскын, Торбагатайн, Кударын аймагуудай олохон колхозуудай адуу мал хангалтагүй байдалда байһаар.

Зарим аймагуудай партийна, советскэ болон газартаряалангай органууд хабарай уларилай урин дулаан болохотой хамта, малажалые хүтэлбэрилхэ уялгаяа һуладхажа ехэхэн алдуу хэбэ. Энэ хабарай үе адуу малда хохидолдо ушаруулжа болохо байһыень харгалзан абаагүй байна. Энээл мүнөө үедэ адуу малые харууһалха, эдеэлүүлхэ хүдэлмэрние үлэмжэ һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэй. Зарим адуу мал үбэлэй сагта туража, хэрын хагдында ябаха ябадалгүй болодог байһаниинь нюуса хэрэг бэшэ. Тиимэ хадань, хэрбээ мүнөө үедэ малажалда багаар анхарбал, олон толгой хо оожо, һүүлэй һүүлдэ адуу малые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ябадал таһалдуулха ушар гаржа болохо байна..

Адуу малай тоо толгойе олошоруулхын түлөө тэмсэлдэ түл абаха, тэрэнние бүрин бүтэн байлгаха ябадал шухала удхашанартай гээшэ. Үхэр малай олоороо жэгдэрэн түрэхэ хаһа ерээ. Республикын түрүү колхозууд хэдэн зуугаад түл абаад, бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ байна. Түрүү малшадай туршалые бүгэдын шадабари болгон, нэгэшье толгой түл хоролтогүйгөөр ондо оруулхын түлөө колхозно фермэ бүхэн гол зорилгоёо хандуулха ёһотой.

Ороонойн кампанииие саг соонь үнгэргэхэ ябадалда шухала анхарал табиха зэргэтэй. Малай һубайрха ябадалые усадхаха тушаа хоёһон үгэ хүүр болоод дүүрэдэг баримтануудта эсэс табиха шухала. Малай һубайрһан ябадал колхозно малажалые хүгжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ һаад түбэг хэлэ.

Адуу моридой байдал баһал хангалтагүй байха юм. Тииһэн мүртэнь республикын олонхи колхозуудаар мори унаада эзэн бусаар хандаха ябадал үргэлжэ һөөр ба энээндэ гэмтэй хүнүүд хүсэд харюусуулагдадаггүй байна. Иимэ байдалые тэсэжэ бэшэ. Хүдэлмэришэ морин бүхэн саг үргэлжэ эзэтэй, хүлүүн оролдолгоор хүреэлэгдэһэн байха зэргэтэй. Мори унаагай тоо толгойе олошоруулха гол арга болохо— һүрэг адууе хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала оролдолго хэрэгтэй байна. Адуун һүрэгые тураажархи аг ябадалгай эрш тэмсэл хэхэ, тэрэшэлэн тэрэ һүрэгые һайн үрэ үгэхэ гүүдээр хүсэлдүүлэн олошоруулха тушаа хэмжээнүүдые абаха шухала.

Малажалай эгээл харюусалгатай үе ерэбэ. Колхозно фермэнүүд үхэр малаа бэлшээридэ гаргажа байна. Энэ үедэ малажалай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн өөрынгөө харууһалжа байһан адуу малда онсо анхаралаа табиха ёһотой.

Малажалай мэргэжэлтэдэй урда харюусалгатай зорилго табигдана. Мүнөө эдэнэрэй хүдэлмэрилхэ газар—колхозно фермэнүүд болоно. Адуу малай хубилалта шиидхэгдэжэ байһан газарта— зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө ехэнхи сагые үнгэргэжэ, фермын хүдэлмэрилэгшэдтэ заабари үгэн, тэдэнэртэ туһалха зорилготой.

Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбөөр зоригжоһон советскэ бүхы арадтай хамта, колхозно малажалай хүдэлмэрилэгшэд ниитын адуу малые саашадань амжалтатайгаар хүгжүүлхын түлөө бүхы хаба шадалаа элсүүлхэ байна. Партийна, советскэ органуудай зорилго хадаа үйлэ бэриин энэ дэбжэлтые толгойлон, малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түсэбтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түрбэл олгохо тухай хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулан, 1946 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэлгые ханга ха ябадал болоно.

Бурят-Монгол АССР-ые ойрын жэлнүүдтэ хүгжэнги ба ашаг шэмээр ехэ малажалтай республика болохо гэһэн ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй түүхэтэ заабариие дүүргэхын түлөө колхозно малшадай мүрысөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

СССР ба Польшын хоорондохи хани барисаан, харилсан туһалалсаха ба дайнай хойто тээхи хани найрамдал тухай договорой ой тушаа

Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Господин Генералиссимус И. СТАЛИНДА

СССР ба Польшын хоорондохи хани барисаан, харилсан туһалалсаха ба дайнай хойто тээхи хани найрамдал тухай Договорой ойтой дашарамдуулан Танда, господин Генералиссимус, польско арадай үмэнэһөө эгээл халуун амаршалга хүргэхэ хубитай байнабди. Энэ Договорой үндэһэн дээрэ хүгжэжэ байгаа Польша ба СССР-эй хоорондохи харилсаан хадаа үнгэрһэн жэлэй үе соо гансал манай хоёр гүрэнүүдэй хани барисаае бэхижүүлхэдэ бэшэ, мүн бүгэдэниитын амгалан байдалые бэхижүүлхэдэ тэрэнэй үгаа ехэ сэнтэй ба үрэжэлтэ үүргэтэй байһанние гэршэлээ. Хоёр оронуудай арадуудай бата бэхи хани барисаанда, бэе бэеэ ойлголсохо ябадалда мүн тэрэшэлэн культурна ба ажахын хүгжэлтэдэ, үдэр бүриин харилсаатай хүршын хани найрамдалда, манай хоёр оронуудай хилэнүүдэй аюулгүйн ба ойроо хүртэшэгүй байха ябадалда харгы табижа, манай хоёр оронуудай арадуудай хоорондохи харилсаанай түүхэдэ гүнзэгы үндэһэн хубилалтые бүхэжүүлһэн энэ договорые польско арад хадаа имагта ехэ удхашанартай документ гээшэ гэжэ тоолоно.

Польско арад хадаа манай гүрэнүүдэй энэ хани барисаата харилсаае манай гүрэнэй ба олонниитын хүгжэлтын үндэһэ һуури болохо бэеэ даанхай байдалай нүхэсэл хадань, амгалан байдалда дуратай арадуудай хани найрамдалай һайн жэшээ болохо хадань, бүгэдэниитын амгалан байдалые бүхэжүүлхэ хэрэгтэ эгээл эрхим туһа нэмэри болохо хадань холотоо үн дэр дээрэ сэгнэжэ ба бүхы хэмжээгээрынь бэхижүүлжэ байха гэжэ Таниие, Хүндэтэ Нүхэр, бидэнэр найдуулнабди.

Народово Крайовой Радын Президент
БОЛЕСЛАВ БЕРУТ.

Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
ЭДУАРД ОСУБКА-МОРАВСКИЙ.

Варшава, 1946 оной апрелиин 20.

ВАРШАВА

Народово Крайовой Радын Президент В. Берудта Польско Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Осубка Моравскийда

Хани барисаан тухай Советско-Польско договорой нэгэдэхи ойтой дашарамдуулан польско арадай үмэнэһөө Таанарай хүргэһэн амаршалгын түлөө Таанарта баясхалан хүргэнэб.

Манай оронуудай жаргал ба бүгэдэниитын амгалан байдалай аша туһада польско ба советскэ арадуудай ахадуугай хани найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ саашанхи амжалтануудые түйлахые хүсэнэб.

И. СТАЛИН.

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Господин В. М. МОЛОТОВТО

СССР ба Польшын хоорондохи хани барисаан, харилсан туһалалсаха ба дайнай хойто тээхи хани найрамдал тухай Договорые баталһанай түүхэтэ ойтой дашарамдуулан Министр Ржимовскиин ба өөрынгөө үмэнэһөө Таниие үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Үнгэрһэн жэл хадаа хоёр арадуудай аша туһада манай оронуудай хоорондохи үнэн сэдьхэлэй хани барисаанай улам саашадаа бэхижэһэниие харуулаа. Энэ Договор хадаа Польшын ба СССР-эй хоорондохи хани хүршын харилсаануудые бэхижүүлхэ, мүн тэрэшэлэн бүгэдэниитын амгалан байдалые хангаха хэрэгтэ мүн саашадаашье туһалха гэжэ би гүнзэгыгөөр найданаб.

Польско Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Вице-Министр
З. МОДЗЕЛЕВСКИЙ.

Варшава, 1946 оной апрелиин 19.

ВАРШАВА

Польшын Гадаадын Хэрэгүүдэй Вице-Министр З. МОДЗЕЛЕВСКИЙДЭ

Советскэ Союз болон Польшын Хоорондохи хани барисаан, харилсан туһалалсаха ба дайнай хойто тээхи хани найрамдал тухай Договор баталагдаһан сагһаа хойшо нэгэ жэл хүсэһэн ойтой дашарамдуулан Танай болон г-н Министр Ржимовскиин амаршалга хүргэһэнэй түлөө господин вице-Министр, Танда баясхалан хүргэнэб.

Энэ Договор хадаа манай оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаае улам саашадаа бүхэжүүлхын тулада болон мүн бүгэдэниитын амгалан байдалые бэхижүүлхын тулада угаа ехэ удхатай байха юм гэжэ сохом этигэнэб.

В. МОЛОТОВ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Финляндиин Премьер-Министр г-н М. Пекаллын хүндэлэлдэ обед хэбэ

Апрелиин 23-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Финляндиин Премьер-Министр г-н М. Пекаллын хүндэлэлдэ Кремль соо обед хэбэ. Обед дээрэ Финляндиин Премьер-Министр г-н М. Пекаллаһаа гадна Финляндиин Газартаряалангай Министр г-н В. Вестеринен, Худалдаа-Наймаанай ба Ажаүйлэдбэриин Министр г-н У. Такки, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Р. Свенто, Финансын Министр г-н Р. Тернгрен, Дотоодын Хэрэгүүдэй Министр г-н Ю. Лейно, СССР-тэхи Финляндиин Элшэн түлөөлэгшэ г-н К. Сундстрем ба Москвадахи Финляндска Миссиин членүүд байба. Обед дээрэ советскэ талаһаа В. М. Молотов, А. И. Микоян, Л. П. Берия, Г. М. Маленков, А. А. Жданов, Н. А. Булганин, В. Н. Меркулов, Советскэ Союзай Маршал А. М. Василевский, А. Я. Вышинский, С. А. Лозовский, М. Р. Кузьмин, Финляндидахи СССР-эй Элшэн түлөөлэгшэ П. Д. Орлов ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын харюусалгата сотрудннгууд байба.

Обед хадаа эб найрамдалай оршон байдалда үнгэрбэ.

Советскэ Союз ба Монголой Арадай Республикын хоорондохи хани барисаан ба харилсан туһалалсаха тухай договор ратификацилагдаба

1946 оной апрелиин 23-да ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум 1946 оной февралиин 27-до Москвада баталагдаһан Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз ба Монголой Арадай Республикын хоорондохи хани барисаан ба харилсан туһалалсаха тухай договорые ратификацилба.

7,5 миллион виноградна чубугууд

СИМФЕРОПОЛЬ, апрелиин 21. (ТАСС). «Масандра» гэжэ винокомбинадай совхозууд шэнэ виноградннгуудые тарихын тула олон тоото чубугуудые бэлэдхэбэ. Крымскэ эрхим сортонууд тухай, рислинг, алиготэ, мускат ба бусадай чубугууд Киевскэ, Херсонско, Запорожске областьнуудта, Донбасс, Саратов, Армень, Астрахань ба Доной районуудта эльгээгдэһэн байна. Бүхыдөө 7,5 миллион чубугууд эльгээгдээ. Крымэй тала губиин хубида виноградннгуудые тариха винокомбинат олон чубугуудые бэлэдхэбэ.

Зарим нэгэниинь муугаар, нүгөөдүүлынь һайнаар, бэшэниинь үшөө һайнаар хүдэлмэрилдэг байна,—тиихэдэ эрхимээр хүдэлмэрилэгшэдые хүсэжэ, ниитын дэбжэлтые түйла! *И. Сталин.*

ГУРБАН АЙМАГАЙ МҮРЫСӨӨН

Тэвсэгэн Хориин, Яруунын ба Хэжэнгын аймагуудай түлөөлэгшэнэр сугларжа, 1946 оной хүдөө ажалай жэлые амжалтатайгаар угтахын зарилгоор, договор баталажа доро дурсагдаһан уялгануудые абаад, өөһэд хоорондоо мүрысэбэ гэбэл:

1. Яровой культурануудай тарилгын түсэбүүдые 100 процент дүүргэхэ, культура бүхэнэй тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта үнгэргэхэ, 1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан ургаса хуряаха ябадал хангаха;
2. Байгша оной июниин 1 хүртэр эртын пар, июниин 15 хүртэр парые нэгэ дахин, августын 20 хүртэр хоёр дахин хахалха түсэбүүдые дүүргэхэ;
3. МТС бүхэнэй тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбые 125 процент дүүргэхэ ябадал хангаха;
4. Гүрэндэ хүдөө ажалай, тэрэшэлэн малажалай продуктнуудые тушааха түсэбые агууехэ Октябрьска Социалистическэ революциин XXIX жэлэй ойн үдэр—1946 оной ноябриин 7-до дүүргэхэ;
5. Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые колхоз бүхэнөөр үлүүлэн, мүн аймаг бүхэн тус бүридөө адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—102 процент, хони ямаагаар—105 процент дүүргэхэ;
6. Һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 550 литр һү һааха, нютагай үүлтэрэй хонин бүриһөө—1,8 килограмм нооһо хайшалха;
7. Ажал хэжэ шадаха колхозник бүхэндэ дунда зэргээр 200 ажалта үдэр олгуулха ябадал түйлаха.

Тэрэшэлэн дээрэхи гурбан аймагууд культурно-болбосон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ талаар тодорхой зүйлнүүдые хараалһан байха юм гэбэл: Хэжэнгын аймаг—4 колхоз ба Хэжэнгын МТС-ые электриин галтай болгохо, 215 шэнэ гэр, 4 клуб, колхозой 6 конторо бариха, колхозно центрнүүд болон эмхи-зургаануудые ногоорүүлхын тулада 3125 модо тариха; Хориин аймаг—4 колхозые электриин галтай болгохо, Хориин МТС-ые ногоорүүлха, 49 шэнэ гэр бариха, 2.000 модо тариха; Яруунын аймаг—гурбан колхоз ба МТС-ые электриин галтай болгохо, 40 шэнэ гэр бариха, гурбан клуб бариха, колхозно центрнүүдые ногоорүүлха мэтэ байна.

Мүнөө эдэ аймагууд абаһан уялгануудаа, илангаяа хабарай тарилгын талаар бэелүүлжэ эхилээ.

Аймагууд хоорондын мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэе

Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар республикын хүдөө ажалай урда угаа ехэ зорилго табигдаба. Тиимэдэ хабарай тарилгые хаһа болзор соонь, агротехническэ эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ хүдөө ажалай культура бүхэнэй үндэр ургаса хуряаха хэрэг тон шухала байна. Энээнние шиидхэхэ ябадалда социалистическэ мүрысөөн угаа ехэ удхашанартай байһаниинь мэдээжэ. Тэрэнние һайса ойлгоһон аймагуудай партийна, советскэ болон газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол колхозннгууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе бэеэрээ хүтэлбэрилэн, үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байха юм.

Социалистическэ мүрысөөнэй ашаар ажал хүдэлмэридөө толотомо амжалтануудые түйлаһан түрүү аймаг, колхоз, МТС болон бригаданууд республика дотор нилээдгүй олон болоо. Тэдэнэрэй үльгэр жэшээгээр ажалаа эмхидхэжэ, ажахыгаа улам хүгжөөхые һэдэһэн Хэжэнгын, Хориин, Яруунын аймагуудай эрэгтэй эмэгтэй колхозннгууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд бодото уялгануудые абажа, өөһэд хоорондоо эмхитэйгээр мүрысэһэн байна.

Һаяхан дээрэхи 3 аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо сугларжа, 1946 оной хүдөө ажалай жэлые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй договор баталан абаба. Тэрэнэй гол пунктнууд соо хабарай тарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, ургаса хуряаха гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ, 1947 ондо тарилга хэхэ һайн шанартай пар бэлэдхэхэ, МТС бүхэнэй тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, гүрэндэ уялгатаар тушааха хүдөө ажалай продуктнууд болон малажалай продуктнуудые болзорһоо урид оруулха, малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, культурна болбосон шухала хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ, хүдэлмэри хэжэ шадаха колхозник бүхэнэй дунда зэргээр 200 ажалта үдэр олохо ябадал хангаха мэтын бодото зүйлнүүд бэшэгдэһэн байха юм.

Мүнөө тус аймагуудай колхоз, МТС болон колхозник бүхэнэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Аймаг бүхэнэй колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ мүрысөөндэ илахын түлөө хормойгоо шуужа оролсонхой.

Түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүд дээрэһээ хараад үзэхэдэ, эдэ аймагуудай түрүү колхозууд хабарай полевой хүдэлмэринүүдые үргэн фронтоор ябуулан, үндэр ургасын бата бэхи үндэһэ һуури табижа байна.

Хэжэнгын аймагай «Комсомол» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Эрдынеев, партийна организациинь секретарь нүхэр Жамьянова) тарилгые үсөөн хоног соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ зорилго табяад, Энгельсын нэрэмжэтэ артелиие урижа мүрысөөнэй договор баталанхай. Мүн «Комсомол» колхозой бүхы бригада, звено болон колхознигууд өөһэд хоорондоо мүрысөөд, тодо һонор уялгануудые абаһан байна. Колхозой правлени ба партийна организациин дэргэдэ дамжуулгын Улаан түг, 3 мянган түхэриг мүнгэн шан байгуулагдаа. Мүрысөөндэ илаһан бригада, звенонуудта Улаан түг үгэжэ, түрүү хүнүүд мүнгэн шан абаха юм.

«Комсомол» колхозойхид полевой стан, тракторна вагончигуудые хүсэд һайнаар заһабарилжа, уран һайханаар шэмэглэһэн, колхознигууд болон трактористнуудай эрилтэнүүдые хангамаар культурна хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэһэн байна.

Апрелиин 20-ой мэдээгээр дээрэ дурсагдагша колхозой поли дээгүүр 43 плугшад ба бусад хүдэлмэрилэгшэд бултадаа гаража, 100 гаран гектар хахалһан, 237 гектар борнойлһон, 53 гектарта культиваци, 42 гектарта дискованн хэһэн байха юм.

Нүхэр Дугаровай хүтэлбэрилдэг таряан ажалай нэгэдэхи бригадын членүүд колхоз соохи социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын плугшад Т. Зодбоев, С. Намжилова, Д. Базарова гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 120—125 процент хүртэр дүүргэнэ. Борнойшод М. Софина, Д. Ямпилова, М. Мухамогеева ба бусад үдэрэйнгөө нормонуудые мүн лэ үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Тэрэшэлэн тус колхоздо хүдэлмэрилжэ байһан Хэжэнгын МТС-эй тракторна 13-дахи бригада (бригадирынь нүхэр Аюшиев) түрүүшын үдэрһөө хойшо тракторнуудаа һаадгүйгөөр ябуулжа байха юм. Бригадын тракторист нүхэр Базаржапов апрелиин 20 хүртэр Т-2-Г трактораар 23 гектар хахалһан, 33 гектар борнойлһон, 50 гектарта культиваци хэһэн байна. Трактористка Хайдапова гэгшэ халаанайнгаа нормые—120 процент, 7-дохи бригадын трактористка нүхэр Ямпилова—103 процент хүртэр дүүргэнэл.

«Зургаанай зам», «Ленин зам» ба бусад колхозууд полевой хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэжэ, тарилгада ороһон оролсоод, үндэр бүтээсэ, эрхим шанарһаа хойшо уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байха юм. «Ленин зам» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр Намжиловагай хүтэлбэрилдэг Хэжэнгын МТС-эй тракторна бригадын членүүд социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа түйлахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэд. Тэрэнэй ашаар, апрелиин 20 хүртэр СХТЗ гэжэ 3 трактораараа 82 гектар хахалһан гү, али хабарай хахалалгын түсэб 55 процент дүүргэһэн, 30 гектар борнойлһон 36 гектарта культиваци хэһэн байна. Энэ бригадын трактористнуудай хүдэлмэри түхэреэн суудхэ соо эмхидхэгдэнхэй юм.

Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Норбоев, партийна организациинь секретарь нүхэр Самбатова) полевой хүдэлмэридэ ябажа байгшадые шухала хэрэгсэлнүүдээр хангажа шадаа. Бригада, звено болон колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөөн бодотоор эмхидхэгдэнхэй. Колхозой правлени болон партийна организаци апрелиин 20-до хабарай полевой хүдэлмэриин үедэхи социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүдые гаргаад, мүрысөөндэ түрүүлһэн 7 колхозник ба трактористнуудта шан үгэбэ.

Хориин МТС-эй тракторист нүхэр Жанаев НАТИ трактораар нэгэ халаан соо 6,9 га хахалха нормотой байһан аад, 15,7 хахалһан гү, али үдэрэйнгөө нормые 221 процент дүүргэһэн байна. Мүн тракторист нүхэр Жапов үйлэдбэриингөө даалгабариие 175 процент хүртэр дүүргэдэг байха юм. Тэрэшэлэн Хориин МТС-эй трактористнууд Будажапов, Дондокова ба бусад үндэр бүтээсэнүүдые түйланад.

«Гигант» колхозой газар хахалагшад А. Холмогоров, Л. Машанова, А. Соболева гэгшэд үдэрэйнгөө нормонуудые 120—125 процент хүртэр дүүргэдэг болобо.

Эдэ аймагуудай мүрысэжэ договор баталһанай ашаар, тэндэхи колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлээ. Гэхэтэй хамта, тэдэ аймагууд хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые үлэмжэ һайнаар эмхидхэжэ шадаха бүхы арга боломжотой байһан аад, поли дээрэ бии байгаа хүсэеэ саг соонь гаргажа шадаагүй дээрэһээ унжагайржа байнад. Хэжэнгын аймагые абаад үзэхэдэ, газар хахалха болон борнойлхо талаар нёдондоной эды хирэтэй сасуулхада олохон гектараар хожомдожо ябаха юм.

Хориин аймагай хэдэн олон колхозууд мэнэ һая болтор полевой хүдэлмэридэ ябаха хүсэеэ бүгэдыень элсүүлжэ шадангүй тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгые ёһотоор эхилээдүй шахуу байба. Тиихэ мүртөө зарим колхозуудай поли дээгүүр хүдэлмэрилжэ байгшадай ажалай бүтээсэ тон бага байха юм.

Яруунын колхозуудта баһал ехэхэн дутуунууд бии байна. Тиимэдэ мүрысөөд байһан эдэ гурбан аймагуудай партийна, советскэ, газартаряалангай орган болон колхоз, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд полевой хүдэлмэридэ ябагшадай дэбжэлтые бодотоор хүтэлбэрилэн, хүн бүхэнэй бэедээ абаһан уялгые дүүргүүлжэ, договорнуудаа үнэн хэрэгүүдээр бэелүүлхэ ябадал хангаха уялгатай.

Эдэ гурбан аймагай мүрысэһэн һайн жэшээе республикын бусад аймагууд халан абажа, өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой. Тиигэбэл аймаг, колхоз, МТС бүхэн 1946 оной хүдөө ажалай жэлые амжалтатайгаар шиидхэжэ, дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбүүдые бэелүүлхэ түшэг тулгууритай болохо байһаниинь лабтай.

Д. ЭРДЫНИЕВ, ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө-ажалай таһагые даагша.

Трактористнууд жэшээ харуулна

Прибайкальска аймагай 10 гаран колхоз газараа хахалжа эхилээ. Колхозуудай поли дээрэ эмхитэйгээр гараһан Итанцын МТС-эй түрүү трактористнууд тарилгын хүдэлмэридэ ябажа байһан бүхы колхознигуудта үльгэр жэшээ харуулна

Нүхэр Пташник гэгшын хүтэлбэрилдэг 3-дахи бригадын членүүд үдэр бүриингөө нормонуудые һайн шанартайгаар дүүргэдэг байна. Эдэнэр тракторнуудай хойноһоо техническэ харууһа хэхэ уялгаяа саг соонь дүүргэдэг байха юм.

Г. ЖАМБАЛОВ.

1000 га тариба

Бичурын аймагай колхозууд эртын ороохото культурануудые тарижа байна. Хамтадаа мянга гаран гектар тарилга хэгдэһэн байха юм.

Куренковэй, Чапаевай, Круминай, Маргантын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд ороохото культуранудай тарилгые эмхитэйгээр ябуулжа байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ ба ВКП(б)-гэй Обкомдо

Һаяхан, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро „1946 ондо малай тоһо бүйлүүлан абаха ба һү бэлэдхэхэ түсэб тухай" тогтоол гаргажа, республикын бүхы аймагуудаар колхозой үрхэтэн ба үмсын ажалтанай гүрэндэ уялгатаар һү тушааха жэлэй лунда зэргын нормонуудые байгуулба гэбэл: колхозой үрхэтэн өөр үнеэн бүриин—120 литр, үмсын ажалтанһаа—150 литр, түрүүшынхеэ түрэһэн үнеэдһээ түрүүшын хахад жэлдэ байгуулагдаһан нормын хахад хэмжээн һээ абтаха байна.

Гол ба хүдэлмэришэдэй тосхонуудаар ажаһуудаг үрхэтэн энэ районой колхозникуудай үрхэтэндэ тогтоогдоһон гүрэндэ уялгатаар һү тушааха нормын хахадые орулха болоно.

Хүдөөгэй һүүрин газар ба дачын тосхонуудаар ажаһуудаг загаһанай, олзоборилгын артельнүүд, инвалидуудай кооперациин артельнүүдэй члену, мүн гүрэнэй болон кооперативна предприяти, эмхизургаануудта саг үргэлжэ (сезонноһоо бэшэ) хүдэлмэрилжэ ба һан үнеэдтэй хүдэлмэришэд, албахаагшад гүрэндэ иимэ һү тушааха байна гэбэл:

а) хэрбээ тэдэнэрэй үмсын үнеэдэй тоо энэ районой колхозникуудта хүдөө ажалай артелиин Уставаар хараалагдаһан тоһоо олон бэшэ байгаа һаань,—тус районой колхозой үрхэтэндэ байгуулагдаһан нормоор;

б) хэрбээ тэдэнэрэй үмсын үнеэдэй тоо энэ районой колхозникуудта хүдөө ажалай артелиин Уставаар хараалагдаһан тоһоо олон байгаа һаань,—үмсын ажалтанда байгуулагдаһан нормоор.

Хүдөө эй һүүрин газарнуудта ажаһуудаг ганса нэгэ олзоборишод, тэрэшэлэн уялгата түлбэриие барижа ажаһуудаг хүн гү, али сезонно хүдэлмэрилжэ нэгэ жэлһээ бага бэшэ болзорто саг үргэлжэ байһан үмсын ажалтан хүдэлмэриин үни удаанай болзорые хараадаа абангүйгөөр энэ районой үмсын ажалтанда нормын ёһоор гүрэндэ уялгатаар һү тушааха байна.

Үндэр наһатай боложо хүдэлмэриин хүсэ абахаяа болиһон аад, бүлэдөө хүдэлмэри хэхэ члéнгүй байһан колхозникууд, хүдэлмэришэд, албахаагшад, үмсын ажалтан (60 наһа хүрэһэн эрэшүүл, 55-тай эхэнэрнүүд); ажал хэжэ шадаха нэгэ хүнэй—һамганайнь гү, али эхынь—ажал хэжэ шадахагүй хоёр гү, али дээшэ хүнүүдтэй, тэрэнэй 1 одо 7 наһа хүрөөгүй үхибүүдтэй үлэһэн рядовой, сержантска, ахалагша состагай сэрэгэй албанда ябаһан хүнүүдэй бүлэнэр; тэжээжэ байһан эзэеэ алдаад, гүрэнэй пенси абажа байһан 8 наһа хүртэл үхибүүдтэй, ажал хэжэ шадаха нэгэнһээ дээшэ бэшэ хүнтэй бүлэнэр, нэгэдэхи группын инвалидууд; мүн ажахыда ябажа байһан хүдэлмэри хэжэ шадаха нэгэнһээ дээшэ бэшэ хүнтэй аад, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи группын инвалидтай бүлэнэр; дайнай хоёрдохи группын инвалидтай, тэрэшэлэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёрдохи группын инвалидтай аад, ажал хэжэ шадаха нэгэ хүнтэй байбашье 8 наһа гүйсөөгүй бүлэнэр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи ба хоёрдохи группын инвалидтай, тэрэшэлэн ажал хэжэ шадаха хоёр хүнтэй аад, 16 наһа, тэрэнэй тоодо 8 наһа хүртэр таба ба тэрэнһээ дээшэ үхибүүдтэй Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи, хоёрдохи группын инвалидтай бүлэнэр; колхозой правлениин ажаүйлэдбэритэй хэлэн договортоор нүүрһэнэй ажаүйлэдбэридэ хүдэлмэрилжэ байһан колхозникуудай ажахы; алтанай артельнүүдэй, үнгэтэ металлургиин Министерствын платинова ажаүйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан алтын ба тагшадай ажахы; байгуулагдаһан нормын хүрэа соо ашаг шэмэ үгэдэг мал үмсэдөө барижа байһан түмэр замай транспортын саг үргэлжын хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажахы; районой колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставаар хараалагдаһан тоһоо олон бэшэ үнеэтэй ба хүдөө ажалай налог ашагдаагүй ба һан багшанар агроном, зоотехник, землеустроитель, мелиоратор, медицинскэ, ветеринарна врач ба фельдшер, хүдөө ажахын талаар техникүүд, МТС, МТМ болон совхозуудай ахалагша механигуудай ажахынууд гүрэндэ уялгатаар һү тушаахадаа хүнгэлэлтын ёһоор байгуулагдаһан нормын хахадые оруулха юм.

Хүдөө ажалай налог ашагдаагүй ба бүлэдөө энэ ажахыда хабаададаг ажал хэжэ шадаха члéнгүй аад, социальна хангалгын гү, али социальна страхованиин органуудаар нэгэдэхи гү, али хоёрдохи группын инвалидуудта оруулагдаһан сэрэгэй ба ажалай инвалидуудай ажахы; полевой болон бусад хүдэлмэринүүдтэ хабаадажа шадахагүй аад, полевой участогууд дээрэ тарилга хэхэ даалгабаригүй, хүдөө ажалай налог ашагдадаггүй аад, бүлэдөө ажал хэжэ шададаг хүнэй үгы байгаа һаань, бэеэ гэмтэһэн (колхозникууд, үмсын ажалтад) хүнүүдэй ажахы гүрэндэ уялгатаар һү тушаалгаһаа сүлөөлэгдэхэ байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой энэ тогтоолоор хараалагдаагүй урдань байһан һү тушааха бүхы хүнгэлэлтэнүүдые болюулха.

Гүрэндэ һү тушааха түсэбгүй байһан Министерствонуудай совхозууд, тэрэшэлэн гүрэнэй кооперативна предприяти ба эмхи-зургаануудай Пригородно түһалбариин ажахынууд, Улаан Армиин сэрэгэй частьнууд, дотоодо Хэрэгүүдэй Министерствын сэрэгшэд 1946 оноһоо эхилжэ нэгэ толгой үнеэнһээ 200 литр, түрүүшынхеэ түрэһэн үнеэнһээ жэлэй хахадта байгуулагдаһан нормын хахадаар хэмжээ эй һү гүрэндэ тушааха гэжэ байгуулагдаба.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП (б)-гэй обкомой бюро болбол энэ тогтоол соо хараалагдаһан хубилалтануудые хэрэг дээрэ бэелүүлхые СССР-эй бэлэдхэлэй Министерствын БМАССР-тэхи түлөөлэгшые уялгалаа. Гүрэндэ тушаалгаяа һүөөрнь оруулжа хүшэ хүрэхгүй байһан зарим колхозуудта һүнэй ор ндо гахайн сага, хонинной хайлуулһан өөхэ ор улха ябадал зүбшөөрхые СССР-эй бэлэдхэлэй Министерствын БМАССР-тэхи түлөөлэгшэдэ зүбшөөгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП (б)-гэй обкомой бюро болбол 1946 ондо гүрэндэ һү тушаахэ эй түсэб байгуулаад, энээниие дүүргэхэ ябадал совхоз, колхоз, колхозой үрхэтэн, хүдэлмэришэд албахаагшад ба үмсын ажалтанай түрүүшын зорилго гэжэ тоолоо.

Аймгүйсэдком, городой ба районой соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, ВКП (б) гэй айком, горком, райкомуудай нэгэдэхи секретарьнуд гүрэндэ һү бэлэдхэл түсэбэй дүүргэлтын ба Росглавмас-ооромой Бурят-Монголой трестын предприятинуудаар малай тоһо үйлэдбэрилгын дүүргэлтые сэхэ харюусаха байна гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП (б)-гэй обкомой бюро тогтоогоо.

ТОРИИНХИДАЙ ЗОРИЛГО

Ториин аймагай бүхы колхозууд тарилгын урда тээхи полевой хүдэлмэридэ бултаараа жэгдэрэн орохой.

Мүнөө үедэ колхозуудай гол хүсэн тарилгын урда тээхи газарай хүрьһые һайнаар элдүүрилжэ, шииг нойто тогтосхо хэрэгтэ элсүүлэгдэһэн байна.

Апрелиин 20-ой хүсэдбэшэ мэдээгээр эндэхи колхозууд 1850 гектар хахалһан ба 1640 гектар борнойлһон байна. Колхозуудай поли дээгүүр 720 плуг, 172 борной гаргагданхай.

«Авангард», «Заветы Ильича». Энгельсын ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд хабарай полевой хүдэлмэридэ аймаг соогоо түрүүлжэ ороо. Мүнөө зарим колхозууд орооһото культурануудые таряжа эхилбэ.

Ториин МТС болбол колхозуудай поли дээгүүр 24 тракторнуудые гаргажа. 168 гектар хахалаад байна. «Авангард» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригадын трактористнууд ахалуунар нүхэд Климовууд майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, АТЗ «НАТИ» трактораар 6,2 гектар хахалха үдэрэйнгөө нормо 11 гектар хүртэр дүүргэнэ.

Мүн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригада (бригадирынь нүхэр Новожилов) 76 гектар хахалаад, 20 гектар дисковалаад байха юм Тракторист нүхэр М. Тютькин гэгшэ үдэрэйнгөө даалгабари 120—150 процент хүртэр дүүргэдэг байна.

Тиигэбэшье, аймагай зарим колхозууд өртын тарилгые шанаргүйгөөр үнгэргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Зайцев) орооһото культурые гараар таряжа байха юм. Мүн иимэ баримтанууд бусадшье колхозуудаар бии. Иимэ агротехникын эрилтые хазагайруулһан ябадал саашадаа тэсэшэгүй байна.

Ториин аймагай колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ тарилгын урда тээхи газарай шииг нойто хүсэд тогтоогоогүй, тарилгые шанар муутайгаар үнгэргэһэн дээрэһээ үндэр баян ургаса абажа шадаагүй байгаа. Теэд энэ жэл Ториинхид газарай хүрьһэндэ шииг нойто тогтоожо, газарай элдүүрилгые болон тарилгые агротехническэ эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ уялгатай.

Б. ЦЫДЕНОВ.

Шэнэ барилгануудые хэжэ байна

Зангрйин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозэй колхозникууд сүлөөтэ сагаа культурaap үнгэргэхын түлөө энэ жэлдэ шэнэ клуб барижа захалба. Мүнөө барилга гол түлөб ябуулагдажа байна.

Гадна энэ колхоз 1946 оной үнгэртэр амбулатори барижа дүүргэхээр хараална.

Мүнөө колхозникууд ой тайга гаража барилгада хэрэглэгдэхэ модо бэлэдхэжэ байна.

МАЙН 1 БОЛТОР—5 ҮДЭР ҮЛЭБЭ

Майн урда тээхи мүрысөөндэ оролсожо абаһан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байнабта?

Вагон заһабарилгын пунктда

Вагон заһабарилгын пунктын коллектив майн урда тээхи социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн апрель һарынгаа үйлэдбэриин түсэбые апрелиин 22-ой үдэр 100 процент дүүргэбэ. Энэ коллектив болбол һарын турша соо 10 вагоной капитальна заһабари, 100 вагоной дунда заһабари эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, ажаглалгада тушаагаа. Мүнөө тус коллектив түсэбһөө үлүүлэн арба гаран вагон заһабарилжа үгэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Тус пунктын вагон хабсаралгын цехын эрхим мастер Степан Степанович Бажин гэгшэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө оролдожо жэшээтэ һайн амжалта туйлаа. Энэ цехын хүдэлмэришэдэй дунда ажалай бүтээсые 200 процентһээ доошо дүүргэдэг хүдэлмэришэн үгы байна. Степан Степановичын ажалай эмхидхэлые һайжаруулһанай ашаар вагон заһабарилгын гаргашта 6 процентээр доошолуулагдаһан ба ажалайнь шанар нилээдгүй һайн болоо.

—Манай пунктын коллектив болбол апрелиин 1-дэ хэрэггүйдэ тоологдоод байһан хоёр вагоной заһабариие эхилһэн юм. Энэ вагонууд түсэбһөө гадуур хүдэлмэриин сагай хойто тээ заһагдажа тушаагдаа. Нэгэ вагон хадаа жэл соо 5.700 тонно ашаа зөөхэ хэмжээтэй юм. Энээгээр жэшээбэл манай коллектив нилээд ехэ зөөриин сэнтэй ажалые ямаршье гарзагүйгөөр бүтээжэ, гүрэндөө тушааһан болоно.

Энэ үүсхэлээ саашатань үргэлжэлүүлхын түлөө, манай коллектив болбол хэрэгһээ гараа гэжэ тоологдоһон 18 вагонуудые түмэрзамайхидай һайндэр болтор заһабарилан тушааха уялга абаа. Энэ уялгаяа бидэнэр болото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ бүхы арга-боломжотойбди—гэжэ тус вагон заһабарилгын пунктын начальник Евгений Васильевич Батурин мэдүүлнэ.

Ж. ЖАМБУЕВ.

МИНИИ ЗОРИЛГО

Эгээл арбан жэл үнгэрөө. Энэ саг соо паровоз бүтээлгын завод дээрэ хүдэлмэрилжэ, токариин орёо мэргэжэл шудалааб. Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб хадаа хүн бүхэнэй урда шэнэ шэнэ зорилгонуудые табина. Өөрынгөө хубита даалгабариие нэгэ дахин арбидхан дүүргэлгэ—минии уялга мүн болоно.

Тиимэһээ, 1946 оной нэгэдэхи кварталай даалгабариие нэгэ станок дээрэ хүдэлмэрилэн 210 процент дүүргэһэн байгаа һаа, апрелиин даалгабариие хоёр станок дээрэ хүдэлмэрилэн 608 процент гүйсэдхөөб. Саашадаа улам һайнаар хүдэлмэрилхэ минии мүнөөдэрэй зорилго.

Ц. ДАШИЖАПОВ,
Тендерно-колёсно цехын токарь.

20 хоногто һарынгаа даалгабари дүүргэбэ

Паровозо-бүтээлгын заводой котельна цехын хүдэлмэришэд нүхэд Ляженко, Белоконь, Крачков, Боассина, Булышина, Гадышева ба Зерновой гэгшэдээр бүридэһэн автоматчигуудай бригада (бригадирынь нүхэр Тяжев) Майн нэгэниие үндэр амжалтануудаар угтана.

Энэ эмхитэй коллектив мүрысөөндэ оролсожо абаһан уялгануудаа һайнаар хэтэг дээгэнь 6 елүүлжэ шадаһан дээрэһээ 20 хоногой туршада апрелиингэ даалгабари хүсэд дүүргэбэ.

Стахановец нүхэр Зерновой апрелиин 19-эй үдэр стахановска вахтада жагсажа даалгабаряа 662 процент дүүргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гүрэнэй заводой эрхим стахановецууд (зүүн гарһаа) Осадчих, Гуслев ба Крылов. Эдэнэр хадаа кровать хэхэ нормоёо 300 процент гүйсэдхэнэд.
И. Красавцевай фото.

Залуушуул түрүүлнэ

Паровоз хабсаралгын цехын слесарьнууд Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ жэшээтэ һайн ажалтануудые туйлана. Апрелиин ... үдэр эрхим слесарь Петр Петрович ... лин гэгшэ Майн ... дэгэпэй ... стахановска вахтада жагсажа, 66 ... паровозой арматура хабсаргаха ... халаанайнгаа даалгабариие 300 ... дүүргэһэн байгаа. Тиин мүнөө ... үдэрнүүдтэ ажалай бүтээсые 600 ... цент хүртэр дээшэлүүлбэ.

Улаан Армиһаа һаяхан табигдаж... һэн ба мүнөө өөрынгөө хүүшан ... ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа ... стахановец нүхэр Поломошных ... үдэр бүриингөө даалгабариие ... процент хүртэр гүйсэдхэнэ.

Мүн тэрэшэлэн, шэрэм шудхалгы... хын хэбшэн нүхэр А. Комиссаров ... апрелиин 20-ой үдэр халаанайнгаа ... габариие 380 процент гүйсэдхэһэн ... мүнөө ажалай бүтээсые улам саашадаа ... дээшэлүүлжэ байна. Паровозо-бүтээ... цехын коллективэй дунда нүхэр С. ... лодых гэгшын хүтэлбэрилдэг ... мольско залуушуулай бригада мүрысөө... дэ түрүү һүүри эзэлнэ. Энэ бригада ... рель һара соо үгтэһэн ажалай даалга... риие апрелиин 15-ай үдэр 100 проце... гүйсэдхөө. Мүнөө Майн 1-эй үдэр тү... үшөө хахад һарынгаа даалгабариие ... гэхэ гэһэн уялга абаад урда ... һаа улам эршэмтэйгээр хүдэлмэри... Бригадын бүхы члену һүүлэй ... үдэр соо үдэр бүриингөө даалга... 340 процент гүйсэдхэбэд.

Е. КЛИМОВА.

Алташад орогдосотойгоор хүдэлмэрилнэ

Баунтын аймагай Аунико-Бадари... приискын хүдэлмэришэд социалисти... кэ мүрысөөндэ оролсожо, март соо ... ехэ амжалтануудые туйлаба. Эл... үдэрэйгөө бүтээсэ дунда жэш... 112 процент хүртэр дээшэлүүлһэн... гадна, амаралтынгаа үдэрнүүдтэ ... дахин воскресник үнгэргэһэн байха ...

Иимэнүүд хүдэлмэри ябуулһанай ашаар тус приинск һарынгаа даалга... 125 процент дүүргэжэ, гүрэндөө ехэ... нэмэлтэ алта тушааба.

Алта малталгын участогуудай хоорондо дэлгэрһэн майн урда тээхи мүрысөө... Маловска участок (начальнигынь нүхэр Бракин) түрүүлбэ. Мүн энэ участок... дэргэдэхи „Искра" гэжэ артелиин ал... малтагшадай бригада (бригадирынь нүхэр Бургал в) хүдэлмэриингөө эмхи һайжа... табиһанайнгаа ашаар мартынгаа даа... габари 266 процент дүүргэһэн ба...

Тус тустаа хүдэлмэрилдэг алт... нүхэд Сизиков, Вислобоков, Турута... гэгшэд үндэр амжалтануудые тушаа... эрхим жэшээ харуулнад.

Урдань энэ приинск болбол хоцордог хожомдонги ябадаг байгаа. Харин мүнөө энэ коллектив майн урда тээхи мүрысөөнэй ашаар түрүү приискын нэгэниинь болоһон байха юм.

П. Я. ЧААДАЕВ

(Нүгшэһэнһөөнь хойшо 90 жэл гүйсэһэнэй ойдо)

1836 оной намар Московско «Телескоп» гэжэ журналда крепостной дарлалта ба помещичье хаанта засагые эрид зэмэлһэн гар табилгагүй эли тодо бэшэг гараһан байна. «Энэ хадаа тэрэ үеын бүхы обществодо гайхамшагтай һанал болол түрүүлбэ. Энэ болбол харанхы һүни болоһон буудалга, нойрһоо һэрээһэн ба тэмсэлдэ дуудаһан уряал һэн»,—гэжэ Герцен бэшээ һэн.

Хаанта правительство удааруулангүйгөөр эгээл хатуу хүндэ хэмжээнүүдые абаһан байгаа: журнал хаагдаһан, хэблэгшэнь сүлэгдэһэн, цензорынь тушаалһаа зайлуулагдаһан, бэшэгэйнь автор Николай I-ын захиралтаар эрьюу хүн гэжэ соносхогдоһон юм.

Энэ авторынь хэн байгааб, энэ бэшэгородой обществодо яахадаа тиимэ ехээр һонирхоглооб, ямар ушараар правительствын зүгһөө тиимэ хатуу хэмжээ абтааб?

Бэшэгэйнь автор хадаа Петр Яковлевич Чаадаев һэн. Тэрэ хадаа 1794 ондо түрөөд, гурбатайдаа үншэржэ екатерининскэ үеын алдарта историк ба публицист М. М. Щербаковай басаган—абга эгэшынгээ үргэмжэдэ ороо һэн. 1809 ондо залуухан Чаадаев Московско университетдэ орожо, тэндэ Грибоедов ба декабрист болоһон Якушкинтай танилсаа һэн. Теэд университет дүүргэхэ аргань тэрээндэ олдоогүй. 1812 ондо Россида Наполеоной добтолон ороходо студент байһанаа подпрапорщик боложо, бородинска поли дээрэ Эхэ ороноо хамгаалагшадай зэргэдэ оролсоо һэн. Тэрээнһээ хойшо нилээд олон байлдаануудта ябалсажа, илэн габьягай түлөө түмэр крестээр шагнагдаһан ба 1814 оной март һарада ородой сэрэгүүдтэй хамта Париж оролсоһон байна.

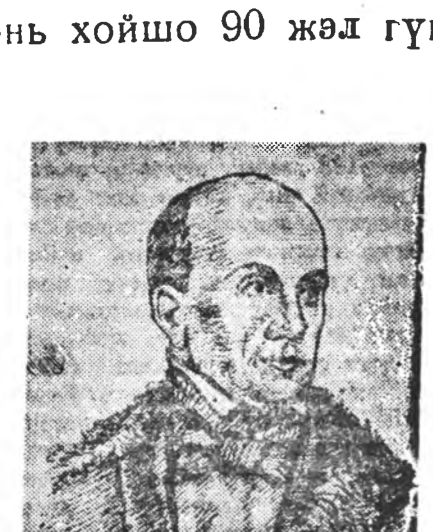

Дайнай дүүрэхэтэй хамта Чаадаев Эхэ орондоо бусажа, хаанда дүтэ болохо генерал Васильчиковай адъютантаар томилогдоһон юм. Петербургын светскэ обществын дундахи хүнлэтэ һайн байдал залуухан Чаадаевай эрдэм ном ба литературые шудалан үзэхэ ябадалда тойбо болоогүй. Энэ үедэ Чаадаев болбол һүүлдэ декабристнууд болоһон хүнүүдтэй ба Пушкинтай танилсаа һэн. Пушкин тэрээндэ «Чаадаевта» гэһэн суута шүлэгөө зорюулаа бэлэй. Энээн соонь залуу поэт залуу эрдэмтэ хоёрые нэгэдүүлһэн сүлөөдэ дурата хүсэлэн тухай бэшэгдэһэн байна.

> Аллар сүлөөрүү зүрхэнэйгөө
> Эрмэлзэн шатан байгаанда,
> Зүрхэнэйгөө хэсүүхэн эрмэлзэлгые
> Зорюулаял, нүхэрни, орондоо.
> Этигыш, нүхэрни: дура татамаар жаргалай
> Арюун одон мандахал,
> Россин нойрһоо һэргэн боохододо
> Эзэн засагай һандархай дээрэ
> Эрхим нэрэнүүдыемнай мүнхэлэн бэшэхэл.

Полковник Шварцын солдадуудтаяа хатуу шангаар хандадаг дээрэһээ Семеновско полкто болоһон үймөөнэй шалтагаанаар, 1821 оной февральда Чаадаев тушаалһаа арсаа һэн. Полковнигой абари аашада ехэ дурагүйтэжэ, тушаалһаа арсахын түлөө бэшэһэн рапортаараа тэрэнэй солдадуудта муугаар хандаха ябадалые ехээр буруушааһан бэлэй. Уданшьегүй гүйлтэнь хангагдаа һэн. Аристократическа талые шоо үзэдэг ба крепостной эрхые буруушаадаг Чаадаевай сүлөөдэ дурата үзэл хаанта правительствын дура гутаадаг байгаа. Тэрэ жэлдээ Петр Яковлевич «Союз благоденствия» гэжэ нюуса бүлэгтэ член боложо оробо. 1823 оной июньдэ Чаадаев хилын саана гараһан байна.

Гурбан жэл соо аян хэхэ зуураа Англи, Франци, Итали, Германи ба Швейцари гүрэнүүдээр ябаба. Хилын саана байхадань 1825 оной декабриин 14 тухай һураг тэрээндэ дуулдаба. 1826 оной намар нютагтаа ерэхэ зуураа Чаадаев пэгжэгдээд, хаагдаа һэн, юуб гэхэдэ засагууд Чаадаевай декабристнуудта дүтэ байһаниие мэдэхэ байгаа. Тэрэ хадаа уданшьегүй табигдаа һэн. Теэд Чаадаев тэрээнһээ хойшо полициин нюуса харуулһа доро ходо байдаг болобо.

Москвада ерэхэдээ Чаадаев болбол урдынгаа нүхэдые олоогүй; тэдэнь али саазалагдаһан гү, али хаагдаһан ба каторгада сүлэгдэһэн байгаа. Ородой түрүүшын сүлөөлгын хүдэлөөнэй амжалтагүйн шалтагааниие бодомжолон шүүмжэлжэ, тэрэ болбол найман «философическа бэшэг» бэшээ һэн. Авторай табан жэл соо тэрээниие хэблэн тунхаглахын түлөө хэды оролдобошье юумэ боложо үгэбэгүй Харин 1836 ондо дурсагдаһан «Телескоп» гэжэ журналда нэгэ бэшэгээ гаргажа шадаба. Үлэгшэ бэшэгүүдээ хэблэхэ аргагүй дээрэһээ, Чаадаев Московско салонуудаар аман идхалга ябуулжа үргэлжэлэн, өөрынгөө идейе бэшэгээр ба оньһон үгэ болгон бэелүүлжэ эхилбэ. «Философическа бэшэг» хадаа реакциин эгээл хатуу шанга үедэ хэблэлдэ гараһан байна. Декабристнуудые бута сохиһон хаанта засаг болбол элдэб сүлөөтэ һанал бодол, политическэ хүдэлөөниие хатуугаар дараһан һэн. Энэл хара хархис үедэ Чаадаев хадаа помещигэй дарлалтые ба хаанта засагые эрид шүүмжэлээ. Тэрэ хадаа крепостной эрхые тон лэ аймшагтай зоболон гэжэ тоолодог байгаа. «Эдэ, таанарта хүдэлмэрилжэ байһан барлагууд, таниие хүреэлээд байһан агаар бэшэ гү? Бэшэ барлагуудай харз хүлһөө алхажа хахалһан энэ хүрһэн таанарай гэшхэн ябадаг газар бэшэ гү? Барлаг гэһэн үгэ хэды олон онтоо улхатайб! Хэды олон аюулнуудые бэеэ багтааһан үгэгшэб! Энэ манай мултарап гаража шадангүй хосоргог, тээриһан нүхэн гээшэ. Энэ манай ошожо мүргэн мүхаридаг ерото. шорото үнэн ушар мүн. Энэл манай эгээ һайн сэлхэлтэ оролдолгые, эгээл амгалан тэнюун эрмэлзэлгые хооһолон хосороодог. Энэл бидэнэй бултанаймнай дура зоригые унтараан һулаируулдаг, энэл бүхы манай һайн һанаае будэхируулдэг гээшэ»,—гэжэ Чаадаев бэшээ һэн.

Таряашаниие крепостной дарлалтаһаа гаргаха үзэлые Чаадаев хадаа бүхы наһаяа дүүрэн номноо һэн. Үбгэрһэн хойноошье крепостничествые «Бэшэгтээ» ор ходоо бага бэшэ обтойгоор муудхан элирүүлэгшэ байгаа. Тэрэниие «арад зон тушаа бури зэбүүтэй муугаар гаргаһан хаанта засагай бузар муухай хандалга» гээшэ гэжэ муушалдаг байгаа.

Арад зоной ажабайдалые соёл болбосорол ба дээдэ захирааанай реформоор хүнгэлжэ болохо гэжэ Чаадаев эхин түрүүндээ һанадаг байгаа. Теэд иимэрхүү һанал бололой бүтэхэ таарахагүй ушарыень гашуун зоболонто туршалга харуулаа. Бури саашаа Чаадаев хадаа дворянинууд ба хаанта засаг Россиие хүгжөөжэ шадахагүй, гүрэнэй байгуулалтые эрид хубилгаха хэрэгтэй гэжэ этигэдэг болобо. Яажа энээниие бүтээхые Чаадаев һоноороор тодорхойлоогүйшье һаа, Россида революционно хубилалта шухала хэрэгтэй гэһэн һанал олоо һэн, энэнь тон шухала.

1848 оной Баруун Европодохи революционно событинуудые Чаадаев хадаа халуунаар амаршалаа һэн. Тэдэнэй нүлөөн доро Чаадаев революци ба республикада дуратайгаар ородой таряашадта хандалга бэшээ һэн. Эхэ ороной патриот Чаадаев Россингаа ерээдүйн һайн болохо сагта гүнзэгыгөөр этигэдэг бэлэй. Тэрэ хадаа манай Эсэгэ ороной хуби заяанда «хүн түрэлхитэнэй ухаанай ба обществын эгээл ехэ бүхы асуудалнуудые бэелүүлхэ зол хүртэбэ» гэжэ этигэдэг байгаа. Ород арадай гайхамшагта хүнүүд, «тэрэнэй дундаһаа гараһан Петр Великиин бата бэхи хүсэн, бүгэдые мэдэгшэ Ломоносовой оюун ухаан ба Пушкинай туйлай ехэ гени» тухай дуратайгаар хөөрэлдэ һэн.

Россин ерээдүйн сагта этигэдэг ... хаанта засагта дурагүйдэдэг ушараар Чаадаевай патриотизмда арад зоной гү... зэгы янза шанар оруулдаг һэн. Феодальна-помещичье хуулиин дутуу дундые шүү... жэлһэн дээрэһээнь, Чаадаевые Эхэ оронд... доо дурагүй гэжэ дворянинуудай зэмэл... хээр заблахадань, Петр Яковлевич тэд... нэртэ иигэжэ харюусаа һэн: «Таанарай... хаанһээтнайшье ехээр би өөрыпгөө оро... до дуратайб, тэрэнэйгээ алдаршахые... хүсэнэб, би өөрынгөө арадай агууехэ ша... нарые үнэлэн сэгнэжэ шадахаб».

1856 оной апрелиин 26-да Чаадаев наһа бараа. Тэрэнэй хүгжэлтэтэ патриотическа идейнүүд, крепостной эрхэ, помещигүүдэй дарлалта ба хаанта засаг... та эсэргүү буруушаалынь ородой о... ниитын үзэлэй хүгжэлтэдэ ехэхэн ... лөөтэй болоһон бэлэй. Чаадаев хадаа манай үзэл соёлой хүгжэхын түлөө о... доо нэгэ хүдэлмэридэ дуратай Росси... шэнжэлэгшын хэдэн кубическа ... жан ном дэбтэрээрээ хэһэнгэ орходо... гансахан лэ «Философическа бэшэгээрээ... захагүй ехэ юумэ хээ»,—гэжэ Плеханов хэлээ һэн.

Бүхы наһан соогоо Чаадаев арад ... түһалхые оролдоо. «Намда түдаад байһан хүндэ хүшэр үедэ өөрынгөө үзэл бодолые ба зан абариие түсгайруулан бариха шадаһанаа би омгорхоноб, минии ... байһыемни манай Эсэгэ орон сэгнэн ... жэ энээнэймни түлөө намда бэясхал хүргэхэ бэзэ гэжэ найдажа байнаб» ... һэн үгөөр ерээдүй үеын ородой патриодуудта Чаадаев хандажа хэлэхэ бүхы ... хэтэй байгаа һэн.

ССР-эй ИНДУСТРИАЛЬНА ХҮСЭН ШАДАЛАЙ УРГАЛТА

ндэ ажаүйлэдбэри болон түмэрзамай транспортые түрүүшын ээлжээндэ һэргээн бодхоохо а хүгжөөхэ ябадалые хангаха, тэрээнгүйгөөр СССР-эй бүхы арадай ажахые түргэнөөр ба амжалтатайгаар һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхын аргагүй

(СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиһаа).

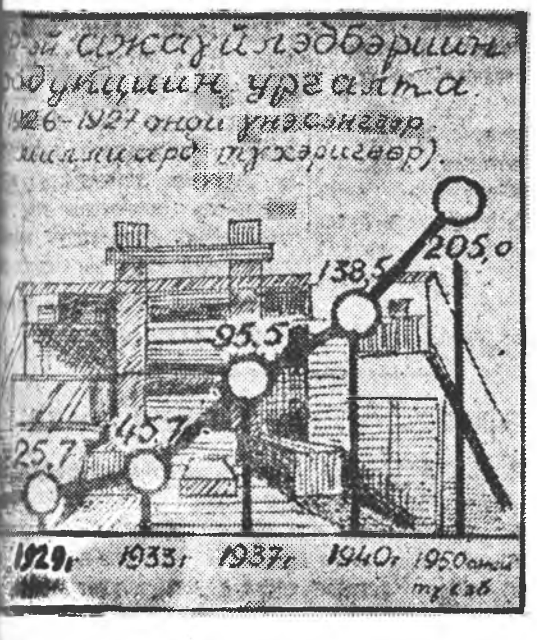

Металл

	1940 он.	1950 он.
хайлуулга	15 млн. тонно	19,5 млн. тонно . .
хайлуулга	18,3 млн. тонно	25,4 млн. тонно . .

Хара металлурги болбол 1950 ондо иимэ юумэ байна гэбэл:

прокат . . . . 17.800 мян. тонно
рельсэнүүд . . . . 1.350 мян. тонно
трубанууд . . . . 1.500 мян. тонно
түмэрэй руда малтаха . . . . 40 млн. тонно
кокс галдаха . . . . 30 млн. тонно

* *

Үнгэтэ металл

Табан жэл соо иимэ юуманүүдые үйлэдбэри гаргаха ажалые нэмээхэ гэбэл:

эд . . . . 1,6 дахин
алюмини . . . . 2 дахин
магни . . . . 2,7 дахин
никель . . . . 1 9 дахин
хара туулган . . . . 2,6 дахин
цинк . . . . 2,5 дахин
сагаан туулган . . . . 2,7 дахин
вольфрамова концентрат . . 4,4 дахин
молибденовэ концентрат . . 2,1 дахин

* *

Түмэр замай транспорт

1950 ондо сүүдхэ бүридэ дунда зэргээр 115 вагондо ашаа тээхэ
532 мард. тонно километр ашаа шэрэлгые хангаха

	1945 он	1950 он
онуудай гүйдэл эр харгыгаар шэрэхэдээ холо нь	10,9 сүүдхэ 790 км.	7 сүүдхэ 690 км.

эр замай транспорт болбол иимэ юумэ абаха гэбэл:

магистральна паровозууд . . . 2.200 хэһэг
магистральна тепловозууд . . . 300 хэһэг
магистральна электровозууд . . . 220 хэһэг
товарна вагонууд (хоёр голтой тоолоходо) . . . . 146 мянган хэһэг
пассажирска вагонууд . . . . . 2600 хэһэг

* *

Станогууд, түхеэрэлгэнүүд

1950 ондо металл отолдог огуудые бүтээлгэ . . . . . . 74 мянган хэһэг
тэрэ тоодо агрегатна ба тус-станогууд . . . . 12.300 хэһэг
металлургическа түхеэрэлгэ 102,9 мянган тонно
бүд нэхэхэ станогууд . . . 25 мянган хэһэг
утаһа ээрэхэ машинанууд . 1,4 млн. веретенүүд

* *

Түлишэ

	1940 он	1950 он
уун нүүрһэ малга	166 млн. тонно	250 млн. тонно
ть малталга . . .	31 млн. тончо	35,4 млн. тонно

1950 ондо шулуун нүүрһэ малтагшад иимэ хэхэ байна гэбэл:

коксологдохо байһан нүүрһэ лга . . . . 57,7 млн. тонно
шулуун нүүрһэнэй шанаржуулхангалга . . . . 150 млн. тонно
тэрэ тоодо коксологдожо байнүүрһэн . . . . 53 млн. тонно
Торф малталга . . . . 44,3 млн. тонно
Шулуун нүүрһэн ба сланеһаа газ гаргажа абалга 1 9 млн кубометр
байгаалиин газ . . . . . . 8,4 млн. кубометр

* *

Кадрнуудые һургажа бэлэдхэлгэ

Ажалай резервнүүдэй системээр табан жэл соо мэргэжэлтэй залуу хүдэлмэришэдые һургажа бэлэдхэхэ гэбэл: 4,5 млн. хүн

ФЗО гэй һуругуулинуудта, олзобориин ба ... һургуулинуудта һургажа 1950 он ... гаргаха хүнүүдые нэмээхэ гэбэл
1,2 млн. хүн

Хүндэ ажаүйлэдбэри гээшэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ үндэһэ һуури мүн

П. ИЛЬИН.

Советскэ арад зон болбол шэнэ табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ оробо. Энэ түсэбэй гол зорилгонуудынь юу байнаб гэхэдэ: дайн сэрэгһээ хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, ажаүйлэдбэри болон хүдөө ажалые сэрэгэй урда тээхи хэмжээдэнь хүргэһэн бэеэрээ, энэ хэмжээһээ нилээд ехээр үлүү гаргаха байна. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ харгы замыень тодорхойлон гаргаха зуураа. табанжэлэй түсэб тухай Хуули болбол **«хүндэ ажаүйлэдбэри болон түмэр замай транспортые түрүүшын ээлжээндэ һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ** ябадалые хангаха, тэрээнгүйгөөр СССР-эй бүхы арадай ажахые түргэнөөр ба амжалтатайгаар һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхын аргагүй» гэжэ зааһан байгаа.

Иимэ болохолоороо, манай бүхы арадай ажахые хүгжөөхын тулада хүндэ ажаүйлэдбэри гээшэ имагта ехэ удхатай байна гэжэ табанжэлэй түсэб тухай хуули соо тэмдэглэгдэнэ.

Агууехэ экономическа шэнэдхэн хубилалта хэхэ хэрэгтэ советскэ ороной һая һаяхан орожо эхилээд байха үедэ индустриализациин зорилгонуудые нүхэр Сталинай ямараар тодорхойлон хэлэһэниие һанаад үзэе, «Индустриализациин зорилгонь хадаа, манай арадай ажахы дотор ажаүйлэдбэриин хубиие ехэ болгохо тээшэ тэрэниие бүхыдэнь хүтэлхэһөө гадна, баһа капиталисгнуудаар хүреэлэгдэнхэй байһан манай оронииие энэ хүгжэлтэ соогуур бэеэ даанхай ажахытай болгохо... гэһэн үшөө тиимэ зорилготой байнабшуу».

Аяар 1926 оной апрелиин 13-да ингэжэ хэлэгдэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн хорин жэл болбол Сталинска үгэнүүдэй яахын аргагүй үнэн байһыень эли тодоор гэршэлбэ.

Манай орон дотор хүсэн түгэс хүндэ индустриие бии болгохын тулада большевистскэ партиин ба советскэ засагай бии бүхы хүсэ шадалаа гаргаһан халань. СССР болбол өөрынгөө экономическа гээгдэнги ба ахир һула байхаяа болижо. тон хүсэтэй социалистическэ индустриальна ба колхозно держава болонхой. Хүндэ индустри болбол ажаүйлэдбэриин, транспортын, хүдөө-ажалай бүхы һалбаринуудые дэбжүүлжэ ба техническээр зэбсэгжүүлжэ, урагшань дабшуулһан тиимэ хүсэн болоһон байха юм. Манай орон дотор хүндэ индустриин бии байһанай ашаар Улаан Арми болон Уһан-Сэрэгэй Флот хадаа немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүү илалта түгэлдэр дай хэхын тулада шухала хэрэгтэй хамаг бүхы юумые абажа шадаһан байгаа.

Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дүнгүүдэ сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, 1946 оной февралиин 9-дэ Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталин болбол хүсэтэ дайсанай добтолгын урдаһаа тулажа, тэрэниие сухарюулан сохёод, удаа тээнь хүсэт дийлэн дарахын тулада эриг дэһэн шухала хэрэгтэй материальна арга боломжонуудаар манай оронииие хангаха хэрэгтэ индустриализациин советскэ политикын али тухай туһалһаниие харуулһан байна.

Гурбан сталинска табанжэлнүүдэй турша соо хүсэн түгэс социалистическэ ажаүйлэдбэри болон колхозуудые байгуулһан халаа, буу зэбсэг бүтээхын тулада **металлтай;** предприятинууд болон транспортын хүдэлмэриие һаадгүй ябуулхын тулада **түлишэтэй;** хубсаһа хунар үйлэдбэрилхын тулада **хлопогтой;** армиие хангахын тулада **талхатай** байһан хадаа Советскэ Союз дайсанаа дараад илажа гараа гээшэ.

Шэнэ табанжэлэй түсэб дотор мүн лэ хүндэ ажаүйлэдбэриин һалбаринууд болохо түлишэ, металл, машино-бүтээлгэ, энерги тухай гол ехэ анхарал табигдана.

Социалистическэ индустриализациин жэлнүүдтэ металлурги бии болгохо хэрэгтэ тон түрүүшын анхарал хандуулагдаһан байгаа. Тэрэнэй ашаар сэрэгэй урда тээхи 1940 ондо манай орон дотор 15 миллион тонно гэхэ гү, али 1913 онойхидо орходоо дүрбэ дахин шахуу ехэ шэрэм, 18 миллион 300 мянган тонно гэхэ гү, али 1913 онойхидо орходоо дүрбэ хахад дахин үлүү ехэ булад хайлуулжа гаргаһан байгаа.

Хүндэ ажаүйлэдбэриин бусад хүтэлбэрилхы һалбаринууд мүн лэ тиимэ эршэмтэйгээр ургажа гараһан байна. 1940 ондо 166 миллион тонно гэхэ гү, али 1913 онойхидо орходоо 5,5 дахин үлүү ехэ шулуун нүүрһэ болон 31миллион тонно гэхэ гү, али 1913 онойхидо орходоо 3,5 дахин үлүү ехэ нефть малтажа абаһан байгаабди.

Урдань манай орон дотор шулуун нүүрһэнэй ба металлургиин гансахан база бии байһан юм. Сталинска табанжэлнүүдэй үе соо ороной зүүн районуудта шулуун нүүрһэ малталгын ба металлургическа хоёрдохи база баригдаһан байна Аяар холын тылдэ байһан тэрэ база халаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай боложо байһан жэлнүүдтэ фронтдо хэрэгтэй гол ехэ буу зэбсэг ба дайшалхы техникэ бүтээн гаргажа байһан арсенал болобо.

Манай орон болбол металл үйлэдбэрилэн гаргаха, шулуун нүүрһэ ба нефть малтажа абаха гэхэ мэтые угаа ехэ хэмжээтэйгээр дэлгэрүүлхын тулада айхабтар баялиг байгаалиин ресурснуудтай байна гээшэ. Тээд газар доро хэбтэһэн эдэ ехэ баялигуудые малтажа абахын тулада, орёо оньһон машинанууд, бүришье олон машинанууд хэрэгтэй байнал. Машинанууд гээшэ үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээжэ байһан ажаүйлэдбэридэшье, хүдөө ажалдашье, транспортдошье, оронойнгоо оборонодошье хэрэгтэй болохо байнабшуу. Эгээ иимэ дээрэһээ, большевистскэ парти халаа машино-бүтээлгэ гээшэмнай айхабтар шухала удхатай юм гэжэ заадаг байһан тэрэниие нүхэр Сталин болбол хүндэ индустриин сээжэ зүрхэниинь гээшэ гэжэ уран хурсаар нэрлэһэн байгаа.

Манай машино-бүтээлгэ гээшэ хурдан темпээр ургажа ябаа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэ багта советскэ гүрэн болбол дэлхэйн түрүүшын дайнда хаанта Россиин орходо бии байһан машино-бүтээлгэһээ 50 дахин үлүү гараха тиимэ ехэ машино-бүтээлгэтэй болоод байгаа бэлэй!

Амгалан сагай байгуулалтын үедэ хүндэ индустри болбол ороной экономическа хүсэ шадал болон оборонын хүгжөөһэн ажалшан зоной материальна ажаһуудалые жэлһээ жэлдэ һайжаруулһан база болоһон байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ хүндэ индустри гээшэ дайсанаа дараһан советскэ арадай илалтын гол ехэ материальна база болоһон байна.

Мүнөө бохоходо хүндэ индустри халаа дайн сэрэгээр манай орондо ушаруулагдаһан шархануудые эдэгээхэ ба Советскэ Союзай хүсыень улам ехээр дэлгэрүүлхэ үндэһэ һууринь болохо үгэхэ юм. Эгээ иимэ байһан хадань, шэнэ табанжэлэй түсэб тухай Хуули болбол хүндэ ажаүйлэдбэриие түрүүшын ээлжээндэ һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гэһэн эрилтэ табина.

Дайнай урда тээ шэрэм хайлуулжа байһан хэмжээдэ 1949 ондо хүрэхэ ёһотой, тиихэдэ булад хайлуулха ба прокат бүтээхэ хэмжээдэ бүри эртэ, 1948 ондо. хүрэхэ ёһотой гэжэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдана. 1950 ондо металл үйлэдбэрилхэ ябадал дайнай урда тээхи хэмжээһээ 35 процент хүртэр үлүү гараха ушартай.

1950 ондо шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри болбол дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал 51 процент хүртэр ургаха байна. Шэнэ табанжэлэй дүрбэдэхи жэлдэнь Донбасс хүсэд һэргээн бодхоогдоод байха юм. Тиихын хажуугаар оронной зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри имагта түргэнөөр дэбжэхэ болоно.

1950 ондо нефть малтажа абаха ябадал 35,4 миллион тонно болохо юм, тэрэнь дайнай урда тээхидэ орходоо 14 процент хүртэр үлүү ехэ болохо жэшээтэй. Ажаүйлэдбэриин энэ һалбаринешье Зүүн зүгтэ илангаяа түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана.

Электрическэ станцинуудые шэнээр бариха ябадал хадаа электростанцинуудай хүсэ шадалайнь ургалта бусад һалбаринуудай һэргээн бодхоолго ба хүгжэлтэһөө түрүүлжэ ябахаар түсэблэгдэнхэй. Манай шэнэ барилганууд ба предприятинууд халаа ажал үйлэдбэриие дэлгэрэнгы ехээр ябуулхын тулада шухала хэрэгтэй электрическэ энергеэр дутамаггүй хангагдажа байха болоно.

Машино-бүтээлгэ болбол шэнэ барилга, шахтанууд, руднигууд, олзобориинуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, түмэр замай транспортда вагонуудые, далайн ба гол мүрэнэй флотдо суднануудые, колхозууд ба совхозуудта хүдөө ажалай машинануудые, хүнгэн ба эдеэ хоолой ажаүйлэдбэридэ машинануудые, арадай ажахын хамаг бүхы һалбаринуудта станогуудые; улад зондо хэрэгтэй радиоприёмник, мотоцикл, велосипед, патефон. часы гэхэ мэтын эд бараануудые угаа ехэ хэмжээтэйгээр үгэхэ байна.

Тиин Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй өөһэдтөө шухала хэрэгтэй хамаг бүхы юумые абаха байһаниинь ойлгосотой бэзэ. Улаан Арми ба Уһан-Сэрэгэй Флодтнай тон шэнэ янзын сэрэгэй техникээр хуягладаха байна. Тэрэнэй дүхэм нүхэсэл хадаа социалистическэ хүндэ индустри болоно, энээнэй хүсэ шадалынь шэнэ табанжэл соо жэлһээ жэлдэ улам ургажа байха юм. Советскэ арад зон болбол элдэбын гэнтын ушаралнуудһаа өөрынгөө оронииие эршэлжэ абархаби гэжэ найдаад ба эбтэ амгалан байдалые сахихын тулада өөһэлынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые бүри ехэ хүсэтэй ба диилдэшэгүй болоод байһай гэжэ хүсэжэ байна.

Хүндэ индустриие түргэнөөр һэргээн бодхоохо гээшэ оронойнгоо технико-экономическэ талаар бэеэ даанхай байлгые улам бүхэжүүлхэ гэһэн удхатай юм. Хүндэ индустриие эрид шууд урагшань дабшуулха ба дайнай урда тээхи хэмжээһээнь үлүүлэн гаргаха гээшэ социалистическэ гүрэнэйнгөө хүсэ шадалые ба бүхы арад зонойнгоо жаргалта һайн байдалые бүри ехээр дэбжүүлхэ гэһэн удхатай байнабшуу.

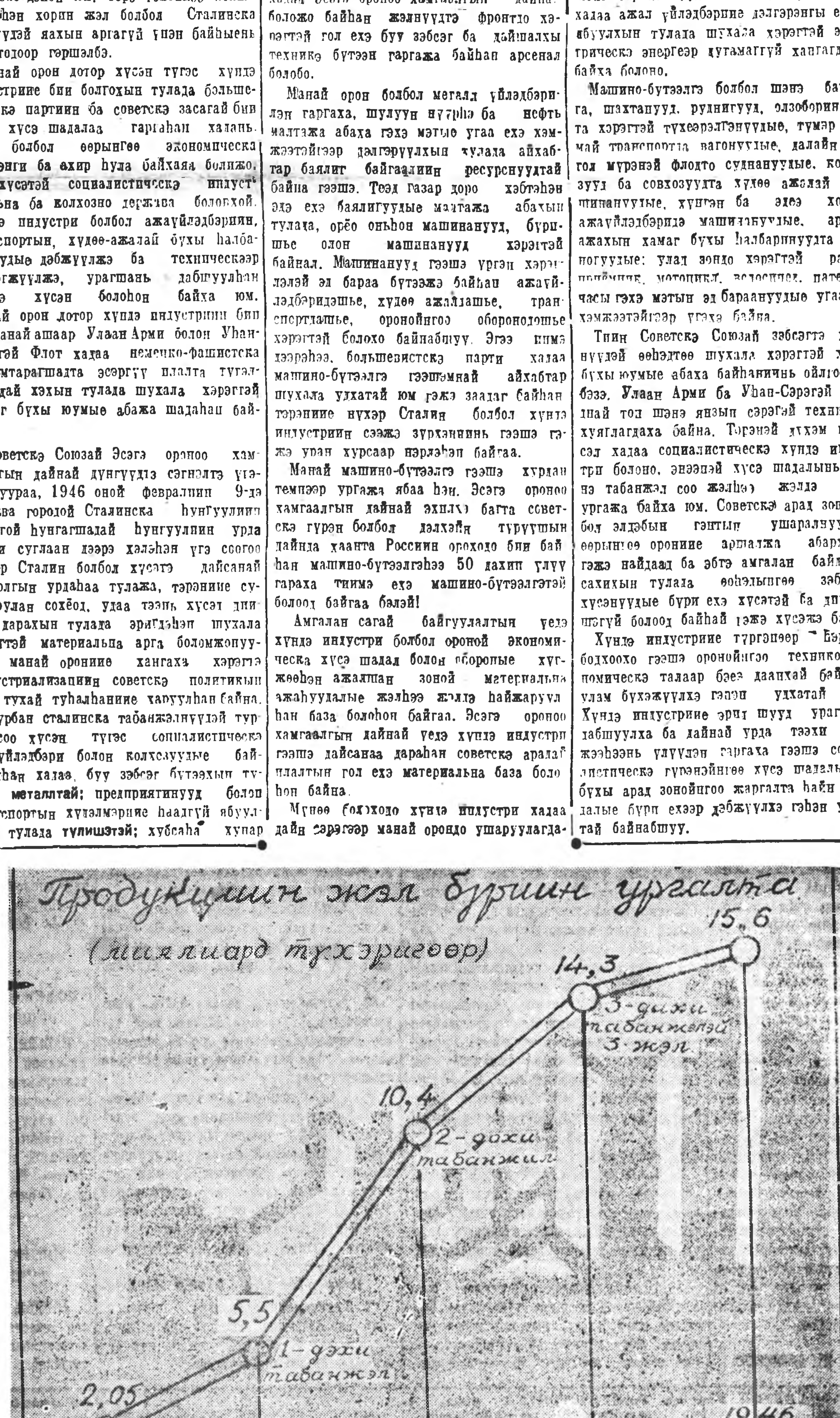

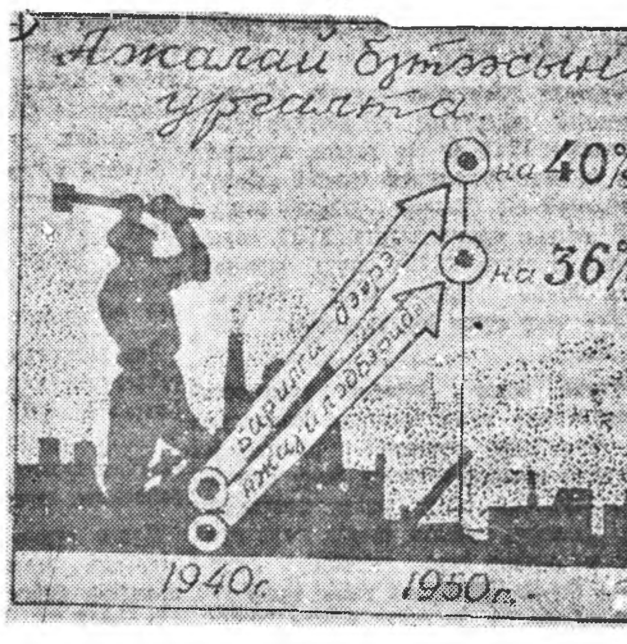

Ажалай бүтээсэ

1950 ондо сэрэгэй урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал ажалай бүтээсые нэмээхэ гэбэл: ажаүйлэдбэридэ 36 процент хүртэр, барилга дээрэ 40 процент хүртэр

* *

Электроэнерги

1950 ондо электростанцинуудай шадалыень
22,4 млн. киловатт хүргэхэ
Шэнээр хүдэлгэгдэхэ станцинуудай хүсэниинь
11,7 млн. киловатт . . . .
тэрэ тоодо гидроэлектростанцинууд . . . . .
2,3 млн. киловатт . . . .
Электроэнерги гаргалга
82 мард. киловатт-час . . . .

* *

Электростанцинуудай абаха ёһотой юумэ гэбэл: ууралаар хүдэлхэ турбинанууд 2.906 мянган киловатт, гидротрубинанууд: томонууд 372 мянган киловатт, дунда зэргын 150 мянган киловатт, жэжэнүүд 500 мянган киловатт

* *

Модон, барилгын хэрэгсэлнүүд

1950 ондо модо шэрэхэ гэбэл 280 млн. кубометр
хюрөөдэһэн материал . . . . . 3 млн. кубометр
цемент . . . . 10 млн. тонно
шифер . . . . 410 млн. хабтагай
сонхын шэл . . . . 80 млн. кв. метр
черипицэ үйлэдбэрилэн гаргалгые 4 дахин ехэ болгохо.

* *

Өөрын үные химдаруулга

1945 онтой сасуулбал ажаүйлэдбэриин гаргаһан продукциин өөрынь үные химдаруулха гэбэл:
17 процент хүртэр,
барилгын хүдэлмэриин үные
12 процент хүртэр

* *

Улад зоной эрилтэнүүдые хангахын тулада

	1932 ондо гаргагдаһаниинь	1937 ондо гаргагдаһаниинь	1950 ондо гаргагдахань
Хлопчатобумажна бүд (миллион метрээр) . . .	2694,0	3447,7	4686,0
Хилгааһан бүд (миллион метрээр)	88,	108,3	159,4
Арһан гутал (миллион параар)	8 ,9	182,9	240,0
Резиновэ гутал (миллион параар)	—	—	88,6
Эрэ-эхэнэр оймһон (миллион параар)	208,0	409,1	580,0
Мяхан (мянган тонноор)	483	812	1300
Малай тоһон (мянган тонноор)	71	185	275
Ургамалай тоһон(м.т.) . .	409	495	880
Загаһан (мянган тонноор)	1333	1609	2200
Сахар (мян ан тонноор)	—	—	2400
Гурил (мянган тонноор)	—	—	19000
Мылэ (мянган тонноор)	357	4	870
Спирт (миллион декалитрээр)	36	76	100

Табанжэлэй түсэб болбол дайнай урда тээ арад зоной оложо байһан олзын хэмжээе болон дайнай урда тээ арад зоной хэрэглэжэ байһан юумын хэмжээе 1950 ондо нилээд үлүү гараха гэжэ хараална. Эдеэ хоолой продуктнуудые болон олон зоной хэрэглэхэ эд хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха ябадал али болохоор дэбжүүлэгдэхэ болоно. Хүнгэн ба эдеэ хоолой ажаүйлэдбэри өөрынгөө бүтээжэ гаргаха продукциие жэл бүридэ 17 процент ехэ болгохо байна.

1946—1947 онуудта оромнай карточна системээр продуктнуудые нормоор хубааха ябадалһаа дэлгэрэнгы культурна советскэ худалдаа-наймаа хэхэ ябадалда орохо юм.

Городууд болон хүдэлмэришэнэй посёлогууд 72,4 миллион кв. метр шахуу шэнэ гэр байратай болохо байна. Хүн зоной байха гэр байрануудые фабрика-заводууд дээрэ олоор бүтээн гаргаха болоно. Үмсэдөө гэр байрануудые барихын тулада ажалшадта гүрэнһөө зээлеэр мүнгэ үгтэжэ, 12 миллион кв метр гэр байра бариха ябадалые хангаха болоно.

Табанжэлэй түсэб болбол 16 городуудта водопровод, 13 городуудта канализаци, 8 городуудта трамвайгаар ябалга ба 20 городуудта троллейбуснэ ябалга баригдахаар хараалагдана.

Нютагуудтахи соведүүдэй гэр байрануудай фондын капитальна заһабарилгада городуудта 5 миллиард түхэриг һомологдоһон байна.

Сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэдэ эрхимээр анхаралаа табиха

Партиин ба правительствын шиидхэбэреэр ажалшадай депутадуудай республиканска, областной, городской ба районно советүүдэй дэргэдэ сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ туһалха, гэр байраар хангаха тусгаар таһагууд байгуулагдаһан байна. Зүбхэн 3 жэл соо Бурят-Монголой республика дотор 100 миллион шахуу түхэриг гүрэнэй туһаламжа ба 24 миллион шахуу түхэриг пенси түлэгдэһэн байха юм.

Гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ аймагай, городской таһагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үүсхэлээр 1945 он соо колхоз, предприяти ба эмхизургаануудта сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ туһалха фонддо 302 мянган түхэриг мүнгэ, 3353 пууд ороохо ба талха, 43758 пууд огородой эдеэ, 23190 хэһэг эдлэл хубсаһа, 10578 паар гүтал суглуулагдаһан байха юм.

Мүнөө жэлдэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ хэдэ хэдэн таһагууд, жэшээлхэдэ: Улан-Удын городской районой ба Баунтын аймагай таһагууд Эсэгэ оронойгоо түлөө ами наһаа үгэһэн сэрэгшэдэй гэр бүлэнэртэ туһалха фонддо зээри суглуулха тусгаар һара үнгэргэбэ, Улан-Удын Городской районой таһаг элдэб түлөөһэтэ, концерт ба наада табижа 30.000 түхэриг суглуулаа. Баунтын аймагай таһаг 25000 түхэриг суглуулһан байна. Эдэнэй жэшээе бусад аймагуудай таһагууд халан абаха ёһотой.

Гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһагуудай хүдэлмэриин һайн талын хажуугаар эдэнэй хүдэлмэридэ тон ехэхэн дутуу дундануд ба сэрэгэй албанда хэшэдэй гэр бүлэнэртэ эрхые бүдүүлигээр эбдэдэг ушарнууд үзэгдэжэ байха юм. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһагые даагша нүхэр Убеев сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэрэй гомдолые шиидхэхэ асуудалда хойрогоор, хайша хэрэгээр хандадаг, тэдэнэй гомдолые саг болзор соонь хаража шиидхэхын оронда тэдэниие хэлэн һараар хаража байдаг юм. Мүн ажал хүдэлмэридэ оруулжа, түбхинүүлхэ асуудалые хэрэглэдэггүй, 1946 оной апрелиин 15-да Сэлэнгын аймагта 163 хүн ажалда оруулагдаагүй байха юм. Гадна сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэрэй хартаабха ба бусад огородой эдеэ тарихха газараар хангаха хэрэгтэ залханшье һонирхоолгүй байха юм.

Гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһагууд, хэн туһаламжа эрижэ ерээб, тэдэнэй мэдүүлгые хаража үзөөд лэ, хэн өөрынгөө бэрхэшээлтэй байдал тухай мэдүүлэг гүйб, тэдэниие харадаа абадаггүй байха юм. Иимээрхүү ушарнууд Заиграйн Иволгын ба бусадшье аймагуудай таһагуудта бии.

Бэлэгэй эд бараа хубаарилхадаа ухибүүгүй эхэнэртэ ухибүүдэй хубсаһа үгөөд, ухибүүтэй эхэнэрнүүдтэ хүртэнгүй үнгэрдэг ушарнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын Городской районой таһаг болоно.

Энэ халаа гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһагуудай инспекторнууд сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэрые шалгажа үзэдэггүй, тэдэнэй гэр бүлые ба ажабайдалынь хэрэгсэдые тон муугаар мэдэдэг байһаниие гэршэлнэ.

Мүнөө гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһагуудые даагшадай урда хүдэлмэрэе шэнэлэн байгуулжа, сэрэгэй албанда ябагшадай ба эсэгэ оронойгоо түлөө ами наһаа үгэһэн сэрэгшэдэй гэр бүлэнэртэ туһаламжа үзүүлхэ ба анхаралаа табиха ябадалые шангадхаха, огородой эдеэгээр хангаха, зарим огород тарихха газарынь олгуулжа ба тарижа үгэхэ зорилго хурсаар табигдажа байна.

Огород тарилгые ажалталдатаар үнгэргэхэ ба энэ хэрэгтэ предприяти ба колхозые хабаадуулха талаар сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ туһаламжа хүргэхэ хэрэгтэ гол шухала хэмжээ ябуулга болохо ба хүдөө-ажахын продукцые ургаса туйлаха ябадалые хангаха байна.

В. ШНАЙДЕР, Сэрэгэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совейэй дэргэдэхи таһагые даагшые орлогшо.

Худалдаа-наймаанай хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө

Бурмонторгын системын бүхы магазинуудай коллективүүдэй дунда худалдаа-наймаанай хүдэлмэриие культурна болгохын түлөө социалистическэ мүрысөөн эршэмтэйгээр дэлгэрһэн байгаа. Энэ мүрысөөн соогуур түрүү коллективүүд жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлаһан байна.

Нүхэр Фрада Матвеевна Егорь бага наһанһаа хойшо худалдаа-наймаанай магазинуудта хүдэлмэрилжэ, саг үргэлжэ шадабари харуулдаг дээрэһээ 11 магазинуудһаа бүридэһэн Бурмонторгын пригородно отделениин директорээр томилогдоһон юм. Нүхэр Фрада Матвеевнагай шадабаритай хүтэлбэри доро. тус отделени болбол сэрэг дайнай хатуу шанга жэлнүүдтэ шэнэ үүсхэлнүүдые гаргажа жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлаа һэн. Энэ отделени өөрынгөө дэргэдэ туһалбариин ажахы эмхидхээд, тэрээнһээ тон ехэ ашаг олзо оруулһан байна. Жэшээлхэдэ эндэ эмхидхэгдэһэн гахайн фермэ 1942 ондо 720 килограмм эрхим шанартай мяха үгэһэн байгаа. Тиин энэ фермээ сашатань һайжаруулһанай ашада 1943 ондо—750 килограмм, 1944 ондо—900 килограмм, 1945 ондо 1220 килограмм эрхим шанартай гахайн мяха гүрэндэ тушааһан байна. Мүнөө жэлдэ тус фермэ 2 дахин ехэдхэгдэжэ, 30 гаран гахайтай болоо. Энэ магазинай туһалбариин ажахы огородно таридгада бараг һайнаар бэлэдхэл хэһэн байна.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ тус отделениин магазинуудай бүхы коллективүүд жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, Бурмонторгын бүхы магазинуудай коллективэй дунда түрүү һуури эзэлбэ. Үдын урда бэеын пэлэдэхи номерой магазиниие даагша нүхэр А. Лоскутникова, коммерческэ хилеэмэнэй магазиниие даагша М. Безносиков гэгшэд өөһэдынгөө магазинуудые ёһото культурна шэпжэтэй болгоһон ба эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые тон сэбэрээр харууһалжа, хадагалжа ба худалдажа байдаг юм.

Мүнөө нүхэр Фрада Матвеевнагай хүтэлбэрилжэ байгаа отделениин бүхы магазинууд 1946 оной нэгэдэхи кварталай эд бараа худалдаалгын түсэбые 115.3 процент гүйсэдхэһэн байна. Һаяын үдэрнүүдтэ энэ отделениин точконууд дээрэ майн нэгэнэй һайндэрэй урда тээхи худалдаа-наймаанай эд бараан ба эдеэ хоолой зүйлнүүд тон элбэгээр асарагдаха байна. Тиимэ тулада̃нь тус коллектив болбол өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, Майн 1-эй урда тээхи худалдаа-наймаае дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхын түлөө бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хаһа саг соонь дүүргэбэд.

Энэ хүдэлмэри дээрэ нэгэдэхи номерой магазинай продавец Валентина Георгиевна Мезинцева, экспедитор Ксения Тимофеевна Гриб гэгшэд жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлбэ.

Ой модоной түймэртэ эсэргүү хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала

Байкало-Кударын аймагай лесхоз болбол ой модоной түймэртэ эсэргүү хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө бүхы коллективээ эмхитэйгээр гаргажа, пилээд ехэ хүдэлмэри бүтээгээ. Отологдоһон модоной шэлбэһэ-набшаһа, үмхи модонуудые арилгаһан ба тусхай газарта суглуулан галдаһан байна.

Энэнэй урда жэлнүүдтэ модобэлэдхэлэй организацинууд, мүн эмхи зургаанууд ба колхозууд модо отолһон газараа арилгадаггүй дээрэһээ ой модоной түймэр гараха ябадалда таарамжатай эрхэ байдал тохеолдуулдаг байһан юм. Тиимэ дээрэһээ энэ жэлдэ бүхы аймагуудай лесхозууд аймагай эмхи зургаанай ба колхозуудай модо бэлэдхэһэн участогые тон һайнаар сэбэрлүүлхэ ба харгы замтай газарта отологдоһон модоной бүхы шэлбэһэ-набшаһа, мүн үмхирһэн модо гэхэ мэтын түймэр гараха ябадалда түхэм болодог зүйлнүүдые һайнаар арилгуулха уялгатай.

Мүн тэрэшэлэн ой модондо дүтын сабшалан хадалангай талмайнууд дээгүүр һөөг бургааһа хабарай ба зунай сагта галдаха ябадал энэнэй урда жэлнүүдтэ түймэрэй гараха ябадалда туһа болодог байгаа. Энээн дээрэһээ бага бэшэ ой модон галдагдадаг байһаниинь эли.

Энэ бүхые хараадаа абалсан. БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол ой модондо дүтэ байгаа талмайнууд дээгүүрхи һөөг бургааһа хабарай ба зунай үедэ галдаха ябадалые хорижолпон байна.

Һаяхан, Байкало-Кударын райлесхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хараалһан хэмжээ-ябуулгые тус аймагай ажалшадай депутадуудай гүйсэдкомой президиум дээрэ хэлсэжэ, түймэртэ эсэргүү хүдэлмэри эрхилхэ командануудые бүхы колхозууд дээгүүр эмхидхэхэ тухай заабари үгэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн аймагай гүйсэдхэхэ комитет болбол бүхы колхозниитуудай ба хүдэлмэришэдэй дунда түймэртэ эсэргүүсэхэ хэмжээ-ябуулгануудые танилсуулха ба ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулхые нютагуудтахи организацинуудта һануулһан байна.

И. БАЖЕНОВ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Апрелиин 18-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 18. (ТАСС). Франкһаа асуултые дахин эхилжэ, гэмнэгшэ нүхэр Смирнов болбол Франкын польско «генерал-губернаторстводо» гитлеровскэ партиин организациин полициин, гүрэнэй аппарадай толгойлогшо байһаниие тодорхойлно. Гэбэшье, сүүдлүүлэгшэ хадаа тэрэниие полициин толгойлогшо гэжэ нэрлэхые буруушаана. Теэд гэмнэгшэ хадаа Франкые бүхы полициин толгойлогшо гэжэ сэхэ нэрлэһэн Гитлерэй декредүүдые үзүүлнэ.

Майданек тухай юрдөөл 1944 оной майда мэдэһэн шэнгеэр Франкын мэдүүлһэниие худал хуурмаг гэжэ элирхэйлэн, гэмнэгшэ хадаа Гитлертэ Франкын бэшэһэн бэшэг-документ уншажа үгэнэ. Тэндэнь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Конвейерээр полягуудые олоороо̃нь алаһан концлагерьнууд Освенцим ба Майданектэ бии ха юм». Энэ бэшэг хадаа 1943 оной июнь һарада бэшэгдэһэн байна.

Тэрэнэй полицитай муу байһан тухай сүүдлүүлэгшын шалиг үгые элирхэйлэн гэмнэгшэ хадаа полицида Франкын ямаршье хизааргүй үргэн эрхэ үгэһэб тэрэнэй өөрынь ээлжээтэ документ уншажа үгэнэ.

Гэмнэгшэ: Танай өөрынтнай үгэһэн үршөөхэ эрхэ тухай та хэлээ һэн та. Танай гар табилгатай хуулиин зургаадахи параграфта анхаралаа хандуулагты: «Аюулгүйн полициин полевой сэрэгэй сүүдүүдэй шиидхэбэри удааруулангүйгөөр бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Приговорэй гансал вариант-саазалалга байгаа бэлэй гэжэ би танда һануулнаб. Приговорайгаа һүүлдэ сүүдлэгдэһэн хүн тэрэ гэһээр буудан алагдадаг гү, али боожо алуулагдадаг байһан хадань та юу хубилгажа шадаха байгаабта

Сүүдлүүлэгшэ: Иимэ байбашье, бүхы приговорнууд баталагдахын тула намда үзүүлэгдэдэг байгаа.

Гэмнэгшэ: Яахадааб? Шиидхэбэринүүд уданигүйгөөр бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй байгаа хамнай.

Сүүдлүүлэгшэ: Энэтнай юрэнхы захиралта байһан юм.

Франк хадаа иимэрхүү «юрэнхы захиралтануудаар» хизаарладаггүй байгаа гэжэ гэмнэгшэ саашань заана. Тэрэнэй приказаар аюулгүйн полици Польшын бүхы районуудаар польска интеллигенциин дунда олон тоото арестнуудые хэжэ. тэдэниие һүүлдэнь үгы хэһэн байна «А—Б» гэжэ нэрэтэй алдаршаһан энэ шуһата муухай операци хадаа олон мянган патриотнууд-польско интеллигентнүүдэй ами наһые абаашаһан юм.

Гэмнэгшэ: «А—Б» гэһэн акци юу юм һэн би, та һанана гүт! Энэ акци хадаа олон мянган польско интеллигентнүүдые алаха уялгатай байгаа гэжэ һанана гүт?

Сүүдлүүлэгшэ: Тэрэ хадаа орпиие номгоруулха талаар хэмжээнүүдые ябуулхада хэрэгтэй байгаа һэн.

Юундэ энэ шуһата муухай акциие ябуулхада Франк үршөөлтэ хэхэ эрхэһээ арсааб гэһэн асуудалда харюусан. сүүдлүүлэгшэ хадаа энэ эрхэһээ арсаагүй һэм гэжэ мэдүүлнэ. Тиихэдэнь 1940 оной майн 30-да полициин начальнигуудтай Франкын хэһэн зүблөөнэй протоколһоо баримтые гэмнэгшэ уншажа үгэнэ. Энэ зүблөөн дээрэ Франк иигэжэ хэлэһэн байгаа: «Полициир хараалагдаһан «А—Б» гэжэ операцида сүүдэй захиргаануудай али болохоор оролсохо ябадалые гүрэндөө урбалта, немецкэ интересүүдтэ урбалта гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Эдэ хэрэгүүд хадаа миниин дэргэдэ байдаг үршөөлтые эрхилхэ комиссида хабаагүй юм. «А—Б» гэжэ операци хадаа имагтал СС ба полициин начальник Крюгер ба тэрэнэй органуудаар ябуулагдаха юм: Энэ хадаа формальна процессһээ хажа гараһан, хэһээлгын юрдөөл доторой шухала операци болоно»:

ГЭМНЭГШЭ: «А—Б» гэһэн акциие полицитай хэлсэжэ үзэхэ зуураа, энэ акциһаа хохирогшодой хэрэг болбол үршөөлтые эрхилхэ комиссида хабаадалгүй байха юм гэжэ та полицида мэдүүлһэн байнат. Тиимэ бэзэ!

СҮҮДЛҮҮЛЭГШЭ: Тиимэ. Энэ миниин дневник соо бии. Теэд энэ үрэнь бэшэ, харин шалтаг барилга һэн.

ГЭМНЭГШЭ: Теэд яахаб, энэ акциин үрые би танда һануулжа шадахатайб. Та өөрөө иигэжэ хэлээ һэн та: «Эдэ хүнүүдые манда, германска концентрационно лагерьта һуулгаха хэрэггүй, юундэб гэхэдэ элдэбын һанаашархаха ябадалнууд ба тэдэнэй бүлэнэртэй хэрэггүйгөөр бэшэг бэшэлсэхэ саг болохо. Бидэ тэдэниие өөһэдынь оронто эгээл юрын формоор усадхахабди». Юун тухай эндэ үгэ гарана гээшэб: «шалтаг бариха» гү. али «эгээл юрын формоор усадхаха» тухай гү?

СҮҮДЛҮҮЛЭГШЭ: Зүб. Тиимэ, энэ айдаһа хүрэмөөр үгэ. Теэд энэ бэелүүлэгдээгүй һэн.

ГЭМНЭГШЭ: Эдэ хүнүүдэй бултадаа алуулшаһан хойнонь энэнь юундэ бэелүүлэгдээгүй болоно гээшэб?

СҮҮДЛҮҮЛЭГШЭ: Тиимэ, тэдэнэр хэрбээ сүүдээр хэһээгдэһэн байгаа һаа, алуулдаг байгаа.

Сүүдлүүлэгшэһээ асуулта эхилһэн американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд болбол Франкын ондоогоор хэлэһэн байбашье тэрэнэй гар дорохидоор Польшодо олдогдоһон искусствын зохёолнуудые сүүдлүүлэгшэ тонодог ба өөршэлдэг байгаа гэжэ тодорхойлоо. Польско профессорнуудые гаргахаар оролдоһон шэнгеэр хэлэһэн Франкын ондоо нэгэ худал хуурмаг үгые гэмнэгшэ саашадаа элирхэйлнэ.

Асуултые һэргээн эхилһэн үмөөргшэ Зайдль хадаа нэмэлтын асуудалнуудые табижа, сүүдлүүлэгшэдэ туһалхые оролдоно.

Франкһаа асуултын дүүрэһэн хойно Зайдль хадаа нэмэлтын асуудалнуудые да үни удаан сагай туршада хүдэлмэрилһэн гэршэ Бильсингер гэгшые дуудана. Өөрынгөө начальник байһан Франкые сагааруулхые оролдожо, Бильсингер хадаа аюулгүйн полици өөрынгөө приказуудые сэхэл имперскэ аюулгүйн главна управлениһээ абадаг байһан шэнгеэр батална.

Забһарлалай һүүлдэ үмөөргшэ хадаа Краковай губернатор байһан Бургсдорфые гэршэ болгон дуудажа асарна. Генерал-губернатор ба миил губернаторта али харюусалгатай юм гэжэ һайн мэдэжэ байгаад, гэршэ хадаа Польшодохи гитлеровскэ администрациие һайханаар харуулхые оролдоно. Франкадал адляар гэршэ болбол хамагые ухэһэн Гиммлер ба эндэ үгы байһан Бормал дээрэ хаяхаар оролдоно.

Американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд хэдэн асуудалнуудаараа гэршын СС-эй генерал, гитлеровскэ чиновник. обергруппенфюрер ба алуурша Гейдрихын дүтын туһамарша байһаниие элирхэйлнэ

Процессай үргэлжэлгэ апрелиин 23-ай үглөөнэй заседани болтор хойшолуулагдана.

Иранска Азербайджан тухай асуудал тушаа иранска правительствын мэдээсэл

ТЕГЕРАН, апрелиин 22. ТАСС). Мүнөөдэр тегеранска радио правительственна тусхай мэдээсэл дамжуулба. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«1325 һарын жэлэй рабин-ос-сани һарада (ондоогоор хэлэбэл 1907 оной октябрьда.—**Ред. ажаглал**) абтаһан хууляар баталагдаһан эрхэнүүд хадаа провинциальна ба областной энджуменүүдтэ*) гаргагдаһан үндэһэн хуулида оруулагдаһан нэмэлтын 29, 90, 92 ба 93-дахи принципүүдтэй таарадуулан, Азербайджанай тушаа иимээр бэшэгдэхэ ба баталагдаха:

1. Хүдөө-ажахын, худалдаа-наймаанай ба ажаүйлэд[illegible]ин, нютагай транспортын, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалалгын ба полициин таһагуудай, хүтэлбэрилэгшэдэй мүн тэрэшэлэн сүүдэй ба прокуратурын органууд болон финансова контролер хадаа провинциальна ба областной энджуменүүдээр томилогдохо, мүнөө байһан хуулинуудай ёһоор тэдэнэр тухай хуулида приказууд хадаа правительствоор гаргагдаха.

2. Провинциальна энджуменэй зүбшөөрэлтэйгөөр генерал-губернаторые томилхо эрхэ хадаа правительстводо үгтэхэ, сэрэгэй хүсэнүүдэй ба жандармериин командана составые правительство томилхо байна.

3) Иранай бусад районуудта адли Азербайджанай хуулида хэлэ хадаа Персидскэ хэлэ болоно, нютагай учреждениинүүдтэ хэрэг ябуулга ба сүүдэй хэрэгүүдые ябуулга персидскэ ба азербайджанска (тюркскэ) хэлэнүүд дээрэ, эхин һургуулинуудай түрүүшын табан классуудта заалга азербайджанска хэлэн дээрэ ябуулагдаха.

4). Ороной налог суглуулгануудые ба бюджетнэ мүнгэ һомололгые тодорхойлхо правительство болбол Азербайджанай городуудые болбосон түхэлтэй болгохо, арадай гэгээрэлые, элүүрые хамгаалгые ба бусадые һайжаруулха ябадалай шухала байһаниинь хараада абаха.

5). Азербайджанда демократическа организацинуудай, профсоюзуудай ба бусад эмхи зургаануудай ажал-ябуулга хадаа ороной бусад районуудта адли сүлөөтэй байха.

6). Азербайджанда болож̃о байгаа демократическа хүдэлөөндэ хабаадаһанай түлөө Азербайджанай арад зон ба демократическа ажал-ябуулагшад тушаа репресси хэрэглэгдэхэгүй.

7. Азербайджанһаа һунгагдаха депутадуудай тоое энэ провинциин арад зоной бодото тоотой таарадуулан олон болгохо тухай зүбшөөрэлтэй байһан ушар соносхогдоно. Хуули гаргалгын 15-дахи сессиие зарлахын урда тээ таарамжатай дурадхал меджлистэ оруулагдаха байна. тэрэниие баталһанай һүүлдэ тэрэ меджлистэ дутажа байһан депутадуудые һунгалта үнгэргэгдэхэ байна.

Премьер-Министр АХМЕД КАВАМ».

*) Энджуменүүд—Иранска конституцияар хараалагдаһан, Иранай областьнууд ба городуудай нютагай управлениин органууд.—**Редакциин ажаглал.**

Польшодохи бүхэарадай голосовани[illegible] дүрим гаргаха комиссиин засед[illegible]

ВАРШАВА, апрелиин 21. (ТАСС). Бүхэарадай голосовани тухай дүрим гаргаха даалгабаритай комиссиин заседани апрелиин 18-да болобо. Заседанидань бүхы демократическа партинуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаба. Комисси хадаа Крайовой Рада Народовойн үзэмжэдэ бүхэарадай голосованиин институт тухай ба бүхэарадай голосованиин дүрим тухай хуулиин проект табиха гэжэ шиидхэбэ. Эдэ проектнүүд хоюулаа бүхы демократическа партинуудай түлөөлэгшэдөөр һайшаагдаа.

Хэблэлэй социалистическэ агентствын мэдээнүүдэй ёһоор, абтаһан хуулиин проектнүүдэй гол үндэһэнүүдынь иимэ юм: бүхэарадай голосованиин үедэ бүхы гражданска эрхэнүүдтэй польско гүрэнэй гражданин бүхэн иимэ асуудалнуудта харюу үгэхэ ёһотой.

Сенат усадхахын тала барина гү.

Аграрна реформо ба ш[illegible] национализацилха ябадалаар [illegible] даһан экономическа структу[illegible] конституцида оруулан батал[illegible] гү, Польско гүрэнэй Одер [illegible] дээрэхи хилые бэхижүүлхые [illegible]

Голосовани хадаа нюуса [illegible] Табигдаһан асуудалнуудта [illegible] али «үгы» гэһэн харюунуу[illegible]

Голосовани болбол, хэрбээ [illegible] лосоо үгэхэ эрхэтэй зоной [illegible] шо бэшэнь хабаадалсаа һаа, [illegible] рэ тоологдохо гэжэ проект[illegible] Хэрбээ голосованида хабаада[illegible] ба хахадынь табигдаһан [illegible] зүбшөөрэн харюусаа һаа, [illegible] табигдаһан асуудалнууд таар[illegible] шиидхэгдээ гэжэ тоологдохо [illegible]

Польшодо бүхэарадай голо[illegible] һарын һүүлдэ болохо ха.

Болгарска Арадай суглаанда

СОФИЯ, апрелиин 22. ТАСС). Болгарска Арадай суглаан олзоборпиин налог тухай хуулида хэдэн нэмэлтэнүүдые оруулба. Эдэ нэмэлтэнүүдэй ёһоор зөөри багатай арад зон налог ехээр түлэдэг байһанаа мүнөө ехэ олзо олодог хүнүүд налог ехээр түлэхэ болоһон ба 1944 оной сентябриин 9-эй һүүлдэ байгуулагдаһан ажалай кооперацинуудай байдал хүнгэлэгдэбэ. Ойрын сагта сэрэгэй үедэ олоһон олзонуудта налог гаргаха тухай хуулида оруулагдаха хубилалтануудай проектнүүд тэрэшэлэн үзүүлэгдэхэ гэжэ энэ асуудалаар үгэ хэлэһэн финансын Министр Иван Стефанов мэдүүлбэ.

Арадай суглаан болбол хэблэл тухай хуулида нэмэлтэнүүдые мүн баһа оруулба. Хуулиин проектые үмөөрэжэ үгэ хэлэһэн юстициин Министр [illegible]ров иигэжэ мэдүүлбэ:

«Правительствын ба тэрэн[illegible]лай бүхы хэмжээ-ябуулгану[illegible] тэрэнэй ажал-ябуулгын дут[illegible]дые заажа хүн болгон хэбл[illegible]лан үгэ хэлэхэ арга-болом[illegible] бэшье хэблэл газетэнүүдые [illegible] хэлээр хэрэглэжэ болохогү[illegible] арадай засагые хамгаалха ту[illegible] хубилгаха ба нэмэлтэ оруул[illegible] хуулиин проект парламентад[illegible] һэн байна.

Редакционно заһабаринуу[illegible]най һүүлдэ хуулиин проект [illegible]гаар абтаба.

Арадай суглаан болбол май[illegible] пасхальна каникулда тараа[illegible]

Англо-аргентинскэ харилсаан

НЬЮ-ЙОРК, мартын 20. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондентын Буэнос-Айресһээ мэдээсэхэнь хадаа, Англи худалдаа-наймаанай ба агаарай-транспортна хэлсээнүүдые, тэрэшэлэн хэдэн зуу миллион доллараар оруулагдажа байгаа английска хүрэнгэдэ хамаарһан хэлсээнүүдые 6 талха тухай Аргентинэтэй хэлсэжэ эхилбэ. Мүнөө үедэ Аргентинэдэ үмсын байдалаар байгаа, банковска интересые харуулагша (урдань Испанида английска элшэн сайд байһан) Лорд Темплвуд гэгшэ Буэнос-Айрестэ худалдаа-наймаанай палатада үгэ хэлэхэдээ Аргентинэтэй худалдаа-наймаа Англиин үргэдхэхэ хүсэлтэй байһыень тэмдэглэһэн байна. Аргентинскэ захилнууд «Англида зохидоор үгтагдаха» ба Англи хадаа тэдэниие хангалтатайгаар дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй гэжэ Темплвуд мэдүүлбэ. Темплвудэй барижа байгаа банк хадаа аргентинскэ түмэрзамдахи английска хүрэнгэдэ илангаяа ехээр һонирхоно. Эдэ хүрэнгэ хадаа 700 миллион доллар болоно гэжэ мэдээсэнэ. Аргентинэтэхи английска түмэрзамай концессиин болзорынь 1947 ондо дүүрэхэ ба мүнөө үедэ хүрэнгэ зөөриие усадхаха арга бэдэрэгдэжэ байна.

Темплвуд гэгшэ Аргентинэтэй договор тухай хэлсээн хэжэ байгаа английска авиационно висситэй хамта самолёдоор Аргентинэдэ ерэһэн байна.

Ямаршье орондо доторой [illegible] лээр хүнүүдые шэрэхэ эрх[illegible] зүйл Англиин Аргентинэтэй [illegible] гаа авиационно хэлсээндэ [illegible] магадгүй гү гэжэ америк[illegible] үйлэдбэриин эзэдэй түлөөлэ[illegible] жолжо байна гэжэ «Нью-Йор[illegible] газетын корреспондент Буэ[illegible] мэдээсэнэ. Чикагода граждан[illegible]циин асуудалнууд тушаа бол[illegible]ренци дээрэ английска ба [illegible] түлөөлэгшэдэй хоорондо энэ [illegible] һаналнууд гараһаниинь эли. [illegible]ли болбол Аргентинэдэ хоёр[illegible] транспортна виккерс «Вики[illegible] молёдуудые худалдаба, гэр[illegible] Холбоото Штадууд болбол Пер[illegible] жуулагдаһан правительство[illegible]дуудые үгэхэ ябадалһаа арсаһ[illegible] гэжэ мэдээсэнэд. Гэхын хамт[illegible]скэ авиациин министерство [illegible] транспортые шэнжэлхын түлө[illegible]лөөлэгшэдые Лондондо ябуула[illegible]носхобо. Һүүлэй һаранууд со[illegible] худалдаа-наймаанай олон [illegible] илангаяа авиационно ажаүйл[illegible]лөөлэгшэд Аргентинэдэ ерэһэ[illegible] Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор [illegible] түхэлэй самолёдууд Аргенти[illegible] гаргагдаха болоно.

Луи Сайян аюулгүйн Советдэ телеграмма эльгээбэ

ПАРИЖ, апрелиин 22. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин генеральна секретарь Луи Сайян федерациин нэрэһээ Нэгэдэмэл нацануудай организациин генеральна секретарь Трюугве Ли ба аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэдэ телеграмма эльгээбэ.

«Франкистскэ гуримда приговор соносхоһон өөрынгөө резолюцинуудта 1945 оной октябрь һарада Парижда болоһон профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн конгресс хадаа 1945 оной февраль һарада Лондондо болоһон Бүхэдэлхэйн профсоюзна конференциин шиидхэбэриие дахяад баталаа. Тэндэнь нэгэ талаараа союзна правительствонууд франкистскэ Испанитай дипломатическа ба бусад харилсаагаа шэнээр хаража үзэхэ ба нүгөө талаараа центральна профсоюзна органууд өөһэдынгөө правительствонууд[illegible] энэ хэрэгые бэелүүлхын түл[illegible] хэмжээнүүдые ябуулха гэһэн [illegible]дэһэн байгаа».

Франкистскэ гуримые бур[illegible] түлөө ба Атлантическа парти[illegible] Нэгэдэмэл нацануудай устав[illegible]лагдаһан һайн сайхалтэ ү[illegible] социальна ажабайдалай [illegible]нуудтай таарадуулан [illegible] тушэхэ энэ һуулшын [illegible] гуурие усадхахынь түлөө [illegible] нацануудай организацида хүр[illegible]гоор хандахадаа, профсоюзуудай [illegible]хэйн федераци болбол [illegible] эмхитэй хүдэлмэришэдэй һаа[illegible] хэлэжэ үгэнэбди гэжэ [illegible] гэжэ саашаа резолюцидань [illegible]

„Газетэнуудэй редакторнуудай американска обществын“ конференци

ВАШИНГТОН, апрелиин 21. (ТАСС) Апрелиин 19-дэ эндэ «газетэнүүдэй редакторнуудай американска обществын» конференци нээгдэбэ. Тэрээндэнь 200-һаа үлүү американска редакторнууд хабаадалсана. Конференци дээрэ советскэ хэблэлэй түлөөлэгшэд нүхэд М. Галактионов, И. Эренбург ба К. Симонов гэгшэд байлсана.

Японско правительство тушаалһаа арсаба

ЛОНДОН, апрелиин 22. (ТАСС). Рейтер агенствын токийска корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, Сидехарай кабинет тушаалһаа арсаба.

Бразилида япон[illegible] террористнуудай [illegible]

ЛОНДОН, апрелиин 22. (ТАС[illegible] донско радиогой Рио-де-Жайне[illegible] һан мэдээсэлые дамжуулһанай [illegible] японско террористнууд болбо[illegible] центральна районуудта эди[illegible] ехэдүүлбэ. Апрелиин 29-дэ [illegible]ператорай түрэһэн үдэртэ, [illegible]гаалалта үзүүлхые полици[illegible] непуу̃д гүйһан байна. Энэ гү[illegible] өөрынгөө ороной бута сохигдо[illegible]лые тооһон бүхы японецүүдые [illegible] һэн японско террористнууд [illegible]хай мэдээнүүдһээ үндэһа[illegible]зилида 180 мянган японецүү[illegible] байна.

Харюусалгата редак[illegible]
Ц. Д. ДАМД[illegible]

АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан Удэ Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности —7-89. сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6.03 (2 зв.). об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00596. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тира[illegible]